

Управління освіти і науки Броварської міської ради
Броварського району Київської області
Дитячий естетико-натуралістичний центр «Камелія»

Навчальний посібник

**ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ТВОРЧОМУ ОБ'ЄДНАННІ «ШКОЛА
РОЗВИВАЮЧОГО НАВЧАННЯ»**

**Оксана Каранда,
керівник гуртка-методист,
керівник гуртка «Екознайко»**

Бровари
2023

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ I. ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1. Зміст і основні завдання

РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПЕДАГОГА ПО СТВОРЕННЮ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНЯТ В ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2.1. Форми роботи з дітьми дошкільного віку з екологічного виховання

2.2. Сучасні підходи та методи формування у вихованців екологічної обізнаності

2.3. Методичні поради педагогам

2.4. Методи та прийоми екологічного виховання

РОЗДІЛ III. ПАРТНЕРСТВО З БАТЬКАМИ В НАПРЯМКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

ВИСНОВКИ

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

ДОДАТОК 1. Консультації, поради та рекомендації для батьків по екологічному вихованню дошкільнят.

ДОДАТОК 2. Проєкт «Годівничка» - спільна робота педагогів та родин вихованців.

ДОДАТОК 3. Екологічна акція «Збережемо Землю для майбутнього!» (Матеріали для занять до Міжнародного дня Землі).

ДОДАТОК 4. Фото. Участь вихованців в природоохоронній роботі.

ВСТУП

Актуальність роботи:

Людина була й завжди залишається дитям природи.

І те, що ріднить її з природою, має використовуватися для її прилучення до багатств духовної культури.

В.О.Сухомлинський

Людина – дитя природи. Народжуючись, вона починає життя у нерозривному зв'язку з світом природи. І так важливо, щоб дитина уже з перших років відчула єдність з природою. А ще важливіше, щоб дитина усвідомила відповідальність за власну поведінку і діяльність в природі.

Основою формування свідомого ставлення до природи є знання про неї, усвідомлення себе активним суб'єктом природи, суб'єктом світу, у якому живе дитина.

Актуальною в наш час є проблема формування екологічної свідомості та екологічної культури дошкільників. Особливо зараз, в час, коли людство стурбоване проблемою катастрофічного забруднення планети, нераціонального використання природних багатств, зменшення популяцій тварин, рослин, а подекуди і зникнення окремих їх видів. Ці та багато інших факторів: соціальних, економічних, привели людство до проблеми формування такого способу життя, при якому як і кожна людина, так і людство в цілому мали моральні зобов'язання перед майбутнім.

Важливим у наш час є формування у дітей ключових компетентностей щодо оволодіння навичками екологічної культури.

Освітні завдання:

- Сприяти елементарному розумінню дитиною взаємозумовленостей компонентів природи.
- Підтримувати бажання дітей встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між об'єктами та явищами у природі.
- Сприяти гуманному ставленню до живих істот, прояву естетичних почуттів, виваженій безпечній поведінці на природі.

- Розширювати уявлення дітей про птахів, які залишаються на зиму (синиці, горобці, ворони, сороки, дятли), осілих; птахів, які відлітають в теплі краї (лелеки, ластівки, шпаки, зозулі, солов'ї), перелітних.
- Формувати уявлення про взаємозалежності у природі, із користю, яку приносять птахи (знищують гусінь, дрібних шкідливих комах).
- Ознайомлення з видами птахів свого регіону.

Показники компетентності за освітньою лінією «Дитина у природному довкіллі»:

- Доглядає за рослинами, тваринами у куточку природи.
- Називає й розпізнає птахів, зокрема свійських, за зовнішніми ознаками, порівнює їх за величиною, забарвленням пір'я, способом пересування і за звуками.
- Називає декілька птахів, занесених у Червону книгу України.
- Виготовляє вироби з паперу, картону, природного і штучного матеріалу.
- Уміє раціонально використовувати залишки продуктів харчування.

Нам здається, екологія природи, про яку ми так багато говоримо, повинна починатися з екології наших душ, з чистоти помислів, з якими сприймаємо навколишній світ, від того, чи знайдемо взимку крихту хліба для маленької синички, чи вилікуємо пораненого лелеку, чи ламатимемо гілки дерев та багато іншого... чи не так?

Особливо гостро в наш час постає проблема формування екологічної свідомості дітей. Нині важливо домогтися, щоб почуття особистої відповідальності за все живе на Землі, турбота про збереження довкілля стали рисою характеру кожної людини.

Природа – могутнє джерело пізнання, яке через спілкування розкриває людині свої таємниці й робить її більш чутливою до навколишнього світу. Людина – частина природи, потяг до всього живого закладений у ній від самого народження, та чи не найяскравіше виявляється в дитячому віці. Дошкільний вік – найважливіший етап у становленні екологічного світогляду людини, передбачає створення передумов гуманної взаємодії з природним довкіллям.

Екологічне виховання – систематична педагогічна діяльність, спрямована на розвиток у людини культури, взаємодії з природою.

На основі екологічного мислення і свідомості формується екологічна культура, яка передбачає глибокі знання про навколишнє середовище, екологічний стиль мислення і відповідальне ставлення до природи, вміння вирішувати екологічні проблеми, безпосередню участь у природоохоронній діяльності.

Система екологічного виховання передбачає врахування основних її аспектів:

- ✓ національного та регіонального підходів до вибору навчального матеріалу екологічного спрямування;
- ✓ гуманістичну спрямованість і зростаючу роль екологічних чинників у вирішенні глобальних проблем людства (раціонального використання природних ресурсів, забезпечення населення екологічно чистими продуктами харчування, захисту середовища від забруднення промисловими та побутовими відходами);
- ✓ збереження фізичного і духовного здоров'я людини;
- ✓ об'єктивності у розкритті основних екологічних законів та понять, що дають підстави вважати екологію наукою, яка розвивається, намагаючись вирішувати проблеми довкілля;
- ✓ зв'язку між набутими екологічними знаннями і життям, розкриття їх цінності не лише у виробництві, а й у повсякденному житті людини.

Головною умовою реалізації завдань екологічного виховання є створення еколого-розвивального предметного середовища, яке сприяє формуванню в дошкільнят екологічної вихованості, яка передбачає набуття уявлень про самоцінність та неповторність компонентів природи, прояв гуманних почуттів до живих істот, оволодіння початковими вміннями відчувати красу та милуватися нею, виражено поводитися в довкіллі, знати правила безпечної поведінки в природі.

Мета екологічного виховання в сучасному позашкільному навчальному закладі – становлення екологічної культури у дітей, розвиток екологічної свідомості, мислення, екологічної культури у дорослих, які їх виховують,

формування відповідального ставлення до навколишнього середовища, яке будується на базі екологічної свідомості. Це вимагає дотримання моральних і правових принципів природокористування і пропаганду ідей його оптимізації, активну діяльність по вивченню й охороні природи своєї місцевості.

В Дитячому естетико-натуралістичному центрі «Камелія» вже 25 років працює творче об'єднання «Школа розвиваючого навчання» (дошкільники 4-7 років). Наш відділ є першою ланкою системи безперервної екологічної освіти, тому не випадково перед педагогами постає завдання формування у вихованців основ культури раціонального природокористування. Формування гуманного ставлення до природи – основне завдання екологічного виховання, яке реалізується шляхом розвитку в дітей співчуття, співпереживання і співчуття до всіх живих істот на планеті. Людина – частина природи, але найчастіше саме вона робить згубний вплив на навколишній світ. Формування активної позиції «захисника і друга» світу природи є основою у вихованні екологічної культури дошкільників. Діти особливо вразливі і чутливі, тому активно включаються у всі заходи щодо захисту тих, хто цього потребує. Важливо показати дітям, що люди займають більш сильну позицію по відношенню до світу природи (наприклад, рослини зів'януть без поливу, птахи взимку загинуть від холоду без годівлі). Тому нам слід спрямувати всі зусилля на те, щоб усе живе на землі розвивалося і приносило радість (наприклад, ранковий спів птахів під вікном буде приємно тим, хто їх годував взимку, а квітка на вікні порадує тих, хто її поливав). Отримані знання про навколишній світ повинні підкріплюватися практичною діяльністю та наочними прикладами для того, щоб діти бачили позитивний результат своєї діяльності і мали бажання удосконалювати свої досягнення.

Отже, екологічна компетентність дітей дошкільного віку – складник життєвої компетентності дошкільників, що становить конкретні знання про природу, позитивне емоційно-ціннісне ставлення до її компонентів, обізнаність із правилами природокористування та їх дотримання; формування екологічної компетентності дитини залежить від середовища, у якому відбувається її

життєдіяльність, за умови її участі в різноманітних навчальних та життєвих ситуаціях, де необхідно приймати екологічно правильне рішення.

Ця тема близька і мені, тому в мене і з'явилося бажання розкрити таємниці природи моїм маленьким вихованцям:

- сформувати знання про природу, природні явища, рослинний і тваринний світ;
- розкрити естетичні почуття в дітях: любов, повагу, бережливе ставлення по відношенню до світу природи;
- спонукати в дітях бажання доглядати за природою і тваринами, берегти і зберігати природні багатства.

Мета роботи:

Сформувати в особистості дитини екологічну свідомість і мислення, через навчання бачити взаємозв'язок між рослинами і тваринами, та розумінням, як людина впливає на їхнє життя. Розвиток екологічної культури, становлення усвідомлено-правильного ставлення до природи в усьому її різноманітті, до людей, охорони природи. І, крім того, ставлення дитини до себе як частини природи. Розуміння цінності життя і здоров'я та їх залежності від навколишнього середовища.

Завдання роботи:

1. Формувати у дітей вміння бачити красу у всьому живому, незалежно від того, чи то людина, чи рослина, чи тварина. Розуміння істини, що в природі не буває корисних і шкідливих тварин, натомість усі вони пов'язані одне з одним, один одному потрібні, а, отже, корисні.
2. Розвивати у дітей почуття: небайдужості, вміння відчувати себе на місці квітки, рослини. Навчити любити й охороняти природу не на словах, а допомагаючи квітам, деревам, тваринам, птахам, усьому живому.
3. Пробудити у дітей емоційний відгук на різноманітні явища природи, зародити в них бажання милуватися і насолоджуватися нею і висловлювати свої почуття засобами художнього слова, образотворчого мистецтва.

4. Довести усвідомлення дітей до розуміння необхідності збереження ресурсів планети та особистої причетності до майбутнього; розвиток у дітей звичок та моделей поведінки; закріплення уявлень дітей про вплив людських вчинків на природне довкілля; формування стійкого переконання дошкільників про необхідність сортування вживаних речей та їх переробки.
5. Розбудити екологічну свідомість, прищепити співчутливе ставлення до живих об'єктів; розвинути ощадливе ставлення до природних ресурсів.
6. Показати батькам необхідність виховання у дітей екологічної культури. Підвищити роль батьків в екологічному вихованні дітей; забезпечити безпосередню участь батьків і дітей в організації та проведенні різних екологічних заходів. Підвищити рівень знань у батьків і дітей про екологію рідного міста, охорону природи.
7. Створити еколого-розвивальне предметне середовище:
 - створення лабораторії в куточку природи для пошуково-дослідної діяльності, виготовлення дидактичних ігор;
 - підбірка занять з екологічного розвитку;
 - накопичення матеріалу з партнерської діяльності з батьками вихованців;
 - створення відеотеки з екологічного виховання для дітей дошкільного віку;
 - підбірка екологічних казок;
 - збірка практичного матеріалу для методичної допомоги педагогам з екологічного виховання;
 - створення картотеки спостережень на прогулянці, розробка освітніх проєктів екологічного спрямування;
 - підбірка матеріалу до зупинок на екологічній стежині для розвитку екологічної культури дошкільників;
 - розробка пошуково-дослідницької діяльності дітей дошкільного віку;
 - створення картотеки цільових прогулянок для дітей старшої групи в осінній період.

РОЗДІЛ I. ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1. Зміст і основні завдання

Природа своєю різноманітністю змалечку привертає увагу дітей, збагачує їх, стає джерелом радісних відкриттів і переживань.

Виховання дитини в дитячому закладі повинно бути так організоване, щоб всіляко посилити пізнавальні можливості дітей завдяки формуванню в них допитливості та стійкого інтересу до навколишнього світу.

Природа повинна відкритися перед дитиною як жива лабораторія, де можна спостерігати і вивчати життя її мешканців, як школа, в якій можна успішно оволодіти елементарними правилами поведінки, уміннями та навичками розумного використання природи, примноження її багатства.

Завдання екологічного виховання полягає в нагромадженні, систематизації, використанні екологічних знань, вихованні любові до природи, бажання берегти і примножувати її, у формуванні вмінь і навичок діяльності в природі. Зміст його полягає в усвідомленні того, що світ природи є середовищем існування людини, тому вона має бути зацікавлена в збереженні його цілісності, чистоти, гармонії. Екологічне виховання неможливе без уміння осмислювати екологічні явища, робити висновки щодо стану природи, виробляти способи розумної взаємодії з нею. Водночас естетична краса природи сприяє формуванню почуттів обов'язку і відповідальності за її збереження, спонукає до природоохоронної діяльності, запобігання нанесенню збитків природі.

Виходячи із вищесказаного, перед педагогами і батьками стоять такі завдання:

- збагатити чуттєвий досвід дітей у процесі пізнання природи;
- знаходити можливості для прямих або опосередкованих контактів дітей з природою;
- розвивати пізнавальні інтереси;
- організовувати посильну трудову діяльність у природі;

-формувати елементи наукових знань про основні екологічні чинники у розвитку живої природи (світло, волога, температура);

-розвивати вміння класифікувати живу природу;

-активізувати знання і вміння в різних видах діяльності.

Мета екологічного виховання – формування системи знань, поглядів, переконань, які є основою відповідального та дієвого ставлення до навколишнього природного середовища. Тобто, формування екологічної культури дошкільника.

Екологічна культура дошкільника – засвоєння норм і правил поведінки стосовно об'єктів навколишнього середовища, вироблення умінь для включення в природоохоронну роботу. Це – рівень сформованості природоохоронної свідомості у дитини, її ставлення до природи, що ґрунтується на бережному ставленні до неї.

Додано примітку [П1]:

Основою екологічного виховання є:

- емоційно-позитивне ставлення до природи;
- знання про природу;
- діяльність у природі;
- природоохоронна робота, доступна дітям.

Основні завдання:

- зачарувати світом природи;
- розкрити взаємозв'язки та взаємозалежності у природі;
- розширювати коло уявлень про природоохоронну роботу в природі;
- розвивати пізнавальні інтереси;
- виховати допитливих натуралістів;
- виховати бережливих господарів землі;

- організувати посильну трудову діяльність у природі.

Умови екологічного виховання:

Об'єктивні:

- рівень педагогічної майстерності і кваліфікації педагогів, загальна і соціальна підготовка з питань екологічного виховання.

- екологічна спрямованість педагогічного процесу навчального закладу і кожної вікової групи.

Суб'єктивні:

- готовність дітей дошкільного віку до сприймання, розуміння і засвоєння уявлень про природу.

- готовність дітей до практичної реалізації знань в доступних видах діяльності. Тобто, дитина, одержавши знання, емоційно-ціннісно ставиться до природи. У неї виникають мотиви практичної діяльності в природі.

Таким чином знання дітей трансформуються у почуття гуманного турботливого ставлення до природи. Зміст цих почуттів складають знання, уявлення, теоретичні припущення.

Завдання педагога:

- активізувати, стимулювати розвиток інтелектуальної, емоційно-чуттєвої і вольової сфер особистості дитини;

- враховувати її вікові та індивідуальні особливості;

- підібрати найефективніші форми пізнання природи.

Ефективність екологічного виховання залежить від:

- активної дослідно-пошукової роботи дитини в природі;

- рівня розвитку дітей;

- рівня розвитку словесно-понятійного мислення, вміння узагальнювати, порівнювати;

- змісту конкретного завдання.

РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПЕДАГОГА ПО СТВОРЕННЮ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНЯТ В ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2.1. Форми роботи з дітьми дошкільного віку з екологічного виховання

Дитина дошкільного віку – початковий етап становлення людської особистості. У цьому віці дитина починає виділяти себе з навколишнього середовища, розвивається емоційно-ціннісне ставлення до навколишнього, формуються основи морально-екологічних позицій особистості.

В даний час екологічна освіта набуває провідну роль у вирішенні проблеми виживання людства в третьому тисячолітті.

Під екологічною освітою розуміється безперервний процес навчання, виховання і розвитку особистості, спрямований на формування системи наукових і практичних знань і умінь, а також ціннісних орієнтацій, поведінки і діяльності. Все це повинно сприяти навчання відповідального ставлення до навколишнього природного середовища та здоров'ю.

У сучасній педагогіці поняття «екологічне виховання» визначається як процес формування у дитини бережливого, турботливого, свідомого ставлення до природи, цілісного бачення природи і місця людини в ній, що проявляється у природодоцільній поведінці. Головна мета екологічного виховання – становлення компетентної особистості, яка характеризується емоційним сприйняттям краси природи, розвиненістю екологічної свідомості, мислення, розумінням відповідальності за стан природи, екологічно орієнтованою поведінкою, наявністю відповідних знань.

2.2. Методи та прийоми екологічного виховання

Першою ланкою у системі суспільного екологічного виховання в Україні є дошкільна освіта. В Дитячому естетико-натуралістичному центрі «Камелія» маємо групи дітей дошкільного віку (4-7 років). Вимоги до рівня екологічної освіти дітей визначено Базовим компонентом дошкільної освіти України. Завдання екологічного виховання окреслено у програмі навчання та виховання дитини дошкільного віку «Дитина». Вони передбачають:

- ознайомлення з флорою і фауною рідного краю, різноманітністю форм життя, їх ознаками, потребами та засобами пристосування до середовища; явищами і об'єктами природи, взаємозв'язками між ними та людиною, її діяльністю;
- формування пізнавального інтересу, емоційно-ціннісного ставлення до природного довкілля; екоцентричної системи цінностей.

Розуміння дитиною старшого дошкільного віку таких загальнолюдських цінностей у взаємовідносинах людини і природи, як краса, добро, здоров'я, опанування практичними вміннями догляду за живими істотами сприятиме усвідомленню себе відповідальним і взаємозалежним суб'єктом природного довкілля і соціального середовища, визнанню самоцінності природи тощо.

Екологічне виховання – новий напрямок у дошкільній педагогіці. В даний час зміст та організація екологічної освіти на щаблі дошкільного дитинства має свої особливості й висуває перед фахівцями завдання пошуку універсальних засобів екологічного виховання в сучасних умовах.

Психологами доведено, що у дітей перших семи років життя мислення є наочно-дієвим і наочно-образним. Отже, педагогічний процес в закладі в основному повинен будуватися на методах наочних і практичних. Особливо важливо дотримуватися цього принципу при здійсненні екологічної освіти. Для того, щоб педагогічний процес був ефективним, у роботі з дітьми необхідно приділяти велику увагу проведенню спостережень і експериментів з об'єктами живої і неживої природи.

Процес виховання екологічної культури включає в себе різні види спільної діяльності дітей і дорослого, їх часту зміну і різні форми поєднання з грою і творчістю. Педагог є носієм екологічної культури. Він знайомить дітей зі способами спілкування з природою. Формує вміння спостерігати навколишній світ природи і речей, встановлювати елементарні зв'язки і залежності, вчить відчувати радість від усвідомленого взаємодії з живими істотами, які знаходяться поруч, виховує потребу в творенні, творчості.

Протягом багатьох років працюємо з проблеми оздоровлення та забезпечення екологічної безпеки дітей. В своїй роботі прагну до створення

умов, орієнтованих на активне набуття дітьми навичок екологічної культури та підвищення екологічної грамотності всіх суб'єктів еколого-освітнього процесу.

Екологічне виховання дошкільнят слід починати з спостереження, щоб зрозуміти, як діти ставляться до природи, тварин, рослин. Більшість дітей виявляє позитивне ставлення до об'єктів природи, але тільки до тих, які їм привабливі. Вони намагаються доглядати за квітами, тваринами, але їх приваблює сам процес виконання трудових дій, а не отримання якісного результату, важливого для життя рослин і тварин.

Екологічне виховання дітей відбувається через чуттєве сприймання та емоційні враження, на основі яких і здійснюється формування уявлень про світ природи, елементарні взаємозв'язки та взаємозалежності між явищами та об'єктами природи і людиною. Такі уявлення є результатом тривалого педагогічного впливу, який забезпечує використання різноманітних засобів у роботі педагогів з дошкільниками.

Беручи до уваги поєднання емоційного і раціонального у ставленні до довкілля в українській ментальності та з огляду на те, що діти старшого дошкільного віку вже мають певний досвід спілкування з природою, а їхньою специфічною рисою є бурхливий емоційний відгук на явища і об'єкти навколишнього світу, формування екологічної свідомості дошкільників доцільно здійснювати через емоційну сферу. Адже людина, яка серцем відчула і зрозуміла красу природи, дбатиме, оберігатиме її як джерело радості і щастя. Формування здатності захоплюватися красою, відчувати себе невід'ємною частиною природи, оберігати та раціонально використовувати природні ресурси – це взаємозалежні нерозривні складові екологічного виховання.

Для реалізації окреслених завдань педагогам слід створити у закладі відповідне розвивальне середовище, сприятливе для розгортання специфічних для дітей старшого дошкільного віку видів діяльності: ігрової, навчально-пізнавальної, мовленнєво-комунікативної, продуктивної тощо.

Належно облаштований у груповій кімнаті куточок природи є базою для спілкування з природними об'єктами у спеціально створеному середовищі. Такий штучний екологічний осередок має містити:

- календар природи, в якому фіксують зміни у стані природи, сільськогосподарську діяльність людини відповідно до пори року;
- календар погоди;
- щоденник тривалих спостережень за об'єктами та явищами природи;
- кімнатні рослини;
- живі об'єкти постійні – папужка, хом'як, пацюк, черепаха пустельна або болотяна;
- живі об'єкти тимчасові – жуки, личинки метелика, пуголовки тощо;
- акваріум з декоративними рибками, які розмножуються різними способами (народжують мальків, відкладають ікру);
- модель сонячної системи, глобус, схематичні зображення та фотографії космічних об'єктів тощо;
- знаряддя та засоби для догляду за рослинами, тваринами.

Доцільно оформити у куточку природи картотеку, з якої діти дізнаватимуться про потреби і необхідні умови для життєдіяльності рослин, постійних і тимчасових мешканців куточка природи. Захоплюючим для старших дошкільників буде сам процес створення такої картотеки разом з педагогом:

- фотографування, схематичне зображення особливостей, ознак, потреб і засобів пристосування природних об'єктів;
- розроблення та малювання схем алгоритму догляду за різними рослинами і тваринами;
- систематизація готових карток з інформацією про мешканців куточка.

Цікавою формою роботи у куточку природи є моделювання. Наприклад, створення моделей «Пори року», «Дні тижня» тощо. Робота з моделями сприяє

формуванню у дошкільників часових понять, розуміння циклічності часових явищ, взаємозв'язків та залежності між об'єктами, явищами природи тощо.

Проведення дослідів є органічною складовою екологічного виховання дітей дошкільного віку, тому в групі необхідно виокремити дитячу лабораторію або осередок дитячого експериментування, наповнити його різноманітними матеріалами, приладдям:

- ✓ картотека дослідів;
- ✓ мікроскоп, збільшувальне скло, ваги;
- ✓ годинники – пісочний, водний, сонячний;
- ✓ зразки ґрунтів – піщаного, супіщаного, глинистого, суглинистого, підзолистого, дерново-підзолистого, болотяного, чорнозему та інших – відповідно до місця проживання;
- ✓ набори предметів з різних матеріалів – дерева, металу, пластмаси, скла;
- ✓ різноманітні камінчики, шишки, плоди та насіння рослин, мушлі тощо;
- ✓ ємкості – різні за об'ємом, висотою тощо;
- ✓ термометри для вимірювання температури повітря, рідини.

Спеціальний одяг для роботи в лабораторії (фартушки водонепроникні, наруківники, захисні маски і окуляри, гумові рукавички) не лише збереже одяг дітей чистим, а й надасть діяльності п'ятирічок певного ігрового характеру.

Педагогу слід вести щоденник дослідницької роботи, у якому він має фіксувати тему, мету, тривалість проведення дослідів (дослідження), характеристику об'єктів, план поетапного проведення дослідів, результати (малюнки, фотографії, діаграми зміни росту та ін.), висновки за результатами дослідів. Досліди мають носити пізнавальний та пошуковий характер, бути реальними у виконанні та доводитися до логічного завершення. Усе це сприятиме оволодінню дітьми елементарними уявленнями про явища і об'єкти

природи, взаємозв'язки у ній та забезпечить відповідальне ставлення дітей до ходу і результату кожного досліджу.

З огляду на обмежений простір групової кімнати доцільно створити у закладі позашкільної освіти окремий центр природи або зимовий сад, у якому можна розмістити не лише кімнатні та декоративні рослини, а й:

- живі об'єкти постійні – птахи, їжак, вивірка, морська свинка, хом'як, пацюк, білі лабораторні мишки, черепаха пустельна або болотяна;
- живі об'єкти тимчасові – кролик, жуки, личинки метелика тощо;
- акваріум як модель водного світу; мешканці – місцеві річкові риби;
- тераріум як модель пустелі, болота; мешканці – вуж, ящірка, пуголовки, жаба, личинки водяних жуків.

Для забезпечення результативності педагогічного процесу у центрі природи необхідно розмістити плакати, дидактичні ігри, різні буклети, альбоми, художню та спеціальну літературу. З метою забезпечення належного догляду за мешканцями такого центру доцільно вести графік чергування дітей старшого дошкільного віку, годування ними тварин тощо.

Природничий міні-музей можна облаштувати як груповий, так і загальний, для всіх вихованців закладу. У ньому можна зберігати такі експонати:

- ✓ фотографії дітей у природі під час екскурсій за межі закладу;
- ✓ фотографії рослин і тварин, за якими спостерігали діти;
- ✓ правила природодоцільної поведінки та фотографії, які фіксують як позитивні, так і негативні вчинки;
- ✓ тематичні газети, плакати, зроблені дітьми та батьками;
- ✓ папки з надрукованими розповідями про сімейні подорожі у природу, до інших країн;
- ✓ незвичайні камінці, сухі гілки, інші природні матеріали, які діти знайшли під час екскурсій;

- ✓ вироби з природних матеріалів;
- ✓ альбоми з малюнками дітей на природничу тематику;
- ✓ календарі спостережень за погодою, фенологічні календарі;
- ✓ інформація про стихійні природні лиха тощо.

Поповнення такого міні-музею різноманітними експонатами спонукатиме старших дошкільників до активної діяльності, сприятиме формуванню навичок правильної поведінки у природному довкіллі.

Ефективним елементом природного розвивального середовища є екологічна стежка як різновид педагогічно організованого маршруту на місцевості, зокрема на території дошкільного закладу.

Складовими екологічної стежки можуть бути:

- ✚ дерева, кущі, що вже ростуть на території закладу;
- ✚ куточок лісу з рослинними представниками лісу (ялина, сосна, черемшина, ліщина, ожина, шипшина, суниця тощо);
- ✚ куточок луку;
- ✚ лікарський город або зелена аптека, де ростуть аптечна ромашка, бузина, деревій, календула, м'ята, звіробій, подорожник, чистотіл тощо;
- ✚ екзотичні для певної місцевості рослини – магнолія, смерека; японська або китайська вишня; лимон, мандарин тощо;
- ✚ штучно виведені сорти декоративних рослин – троянди, бузку;
- ✚ мурашник, гнізда ластівки та ворони, шпаківня тощо.

Цікавою для дошкільнят буде робота зі складання мапи маршрутів такої стежки. Продумана педагогом взаємодія з природним середовищем на екологічній стежці сприятиме емоційному сприйняттю дітьми природного довкілля, розширенню знань про взаємозв'язок людини і природи, розвитку пізнавальної, емоційної і вольової активності дошкільників, вихованню екологічно грамотної поведінки.

Облаштування у закладі позашкільної освіти метеомайданчика не лише сприятиме розширенню знань про такі професії, як метеоролог, синоптик, а й спонукатиме дітей до самостійних спостережень за станом погоди, аналізу природних явищ і виявленню взаємозв'язків між станом погоди та об'єктами природи, розвитку творчого мислення, забезпечить відчуття радості самостійного відкриття таємниць природи. На такому майданчику доцільні:

- ✚ вітрячок-флюгер з позначеними сторонами світу для виявлення напрямку вітру;
- ✚ стійка з прикріпленою стрічкою для з'ясування сили вітру;
- ✚ термометри для вимірювання температури повітря на сонці та у затінку;
- ✚ розмічена стійка для вимірювання величини опадів (снігу, дощу).

За наявності достатнього місця на території закладу позашкільної освіти можна розбити квітник. Клумби у квітнику можна робити різної форми – круглі, овальні, зіркоподібні, серповидні. Але за будь-якої форми вони мають бути такими, щоб дитина мала змогу дотягнутися рукою до середини, тобто діаметр клумби не повинен перевищувати 70 см.

Для квітника доцільно обирати такі рослини:

- однорічні – алісум, айстри, іпомея, чорнобривці, мак, космея, кларкія, лобелія, портулак, настурція, нагідки, резеда, тютюн запашний, цинія, кохія, майори;
- дворічні, що висіваються навесні або влітку, зимують у ґрунті та зацвітають навесні наступного року – турецька гвоздика, братки, маргаритки, примула, віола триколірна;
- багаторічні, які цінні тим, що невибагливі, а відтак догляд за ними нескладний – троянда, аквілегія, айстра багаторічна, ірис, лілейник, лілея, люпин, нарцис, півонія, рудбекія, тюльпани, флокси багаторічні, жоржини, гладіолуси, дикий виноград.

Якщо висаджувати поряд рослини, які квітнуть у різний час, то протягом півріччя – з травня по жовтень – клумби милуватимуть дітей та дорослих різнобарв'ям квітів. Це зацікавить старших дошкільників до створення квіткового годинника та догляд за ним.

Діти будь-якого віку особливо цінують те, що вони виростили самостійно, тому у закладі необхідно виділити окреме місце для саду. У ньому можуть рости:

- фруктові дерева – яблуня, груша, вишня тощо;
- ягідні рослини – смородина, порічка, агрус, малина, суниця садова.

Садові рослини можна також розмістити на ділянці групи, але так, щоб кроні та крона кожної рослини вільно розвивалися і не заважали одне одному.

Так само можна розбити город – на ділянці однієї групи чи спільний для декількох груп. Місце для грядок має бути відкрите, добре освітлене сонцем, захищене з північного боку будівлею або парканом. Площу городу слід планувати з розрахунку 1 м² на кожну дитину 5-6 років. Доцільно робити грядки довжиною 2-3 м, шириною 70 см. Висота грядок має бути 15-20 см, відстань між ними – 50 см. Зазвичай город обсаджують кукурудзою або соняхом, які є цікавими для спостережень. Діти дошкільного віку можуть висаджувати на городі такі овочеві культури:

- ❖ листові – салат, капуста, петрушка;
- ❖ пасльонові – помідори, баклажани;
- ❖ гарбузові – огірок, гарбуз, диня, кавун, кабачки;
- ❖ бобові – горох, квасоля;
- ❖ кореневі – редис, ріпа, буряк, морква, петрушка;
- ❖ цибулинні – цибуля ріпчаста, часник.

Належно створене дорослими природне розвивальне середовище не лише забезпечуватиме умови для організованої життєдіяльності дошкільників, а й спонукатиме їх до самостійного активного пізнання навколишнього світу.

В екологічному вихованні велика різноманітність форм освітньої роботи з дошкільнятами, тому зупинимося на деяких формах освітньої роботи з екологічного виховання дітей дошкільного віку:

- заняття екологічно-природничого спрямування;
- екскурсія та прогулянка у природу – до лісу, водойми, парку, скверу, луки; до зоопарку, ботанічного саду; на сільськогосподарські об'єкти – до саду, городу; на поле, ферму;
- трудова діяльність;
- природоохоронні акції тощо.

Заняття екологічно-природничого спрямування – це спеціально організований та регламентований дорослим процес формування екологічної компетентності, навичок природовідповідної поведінки, природодоцільного користування ресурсами, природоохоронної діяльності на основі наукових знань про природу. Вони можуть бути тематичними, доміантними, інтегрованими, комбінованими і проводитися як у приміщенні дошкільного закладу, так і на його території чи поза нею.

Однією з форм навчально-пізнавальної діяльності, організованої з метою засвоєння дітьми певного програмового змісту, є екскурсія, під час якої діти перебувають у природних умовах: у лісі, саду, біля водойми, на лузі. Педагогічний вплив екскурсій дуже значний, тому що дошкільники не лише спостерігають, вивчають, емоційно сприймають природу на чуттєвому рівні, а й відчують себе її взаємозалежною частиною.

Доцільно проводити екскурсії на одне й те саме місце у різні пори року. Наприклад, спостерігати за шипшиною навесні (поява листочків, цвітіння), влітку (поява плодів, їх ріст, досягання), восени (зміни у забарвленні листя, їх опадання) та взимку (стан спокою).

Якщо немає можливості систематично спостерігати за певними рослинами у природі, то такі рослини, як підсніжник, пролісок, дзвоник, конвалію можна висадити на ділянці дитячого закладу у куточку лісу по маршруту екологічної стежки.

Готуючись до екскурсії, педагог має заздалегідь відвідати заплановане місце та визначити об'єкти для спостереження, продумати запитання та завдання для дітей, підібрати ігри, обрати місце для відпочинку, передбачити, який інвентар потрібно взяти з собою, щоб збирати рослини для гербарію, для поповнення куточка природи.

Напередодні екскурсії дітям слід повідомити про неї та про об'єкт спостереження, попередити, що необхідно мати відповідні одяг і взуття, нагадати правила безпечної поведінки у природі. Це дає змогу створити піднесений настрій, підвищити інтерес дітей до очікуваної події, зацікавити їх запланованою діяльністю.

Під час екскурсії педагогам необхідно стежити за тим, щоб діти не шкодили рослинам, комахам.

Перед завершенням екскурсії доцільно надати дітям можливість відпочити, посидіти 5-7 хвилин, займаючись цікавою діяльністю, скажімо:

- розглянути зібрані природні матеріали;
- пограти у дидактичну гру «Упізнай гриб/дерево – за описом/листям/плодом/насінням», «Упізнай на дотик»;
- послухати «музику природи»;
- помалювати з природи тощо.

Після закінчення екскурсії у групі слід запропонувати дітям відобразити свої враження у малюнках, аплікаціях, ліпленні. Ці роботи потім можна виставити в імпровізованій «картинній галереї». Надзвичайно цікавим заняттям для дітей буде оформлення разом з вихователем фотоальбому «Де ми були, що бачили».

Батьки інколи обмежують прагнення дітей досліджувати навколишній світ, самостійно діяти з природними матеріалами – водою, камінцями, насінням,

рослинами. Тому під час щоденної прогулянки з метою пізнання дітьми якостей предметів, об'єктів, явищ природи відповідно до плану педагог має організувати спостереження, ігри з вітром, водою, піском, природними матеріалами, трудову діяльність, проводить дидактичні ігри, природничі вікторини, змагання тощо.

Твердження, що гармонійна особистість формується лише у гармонії з навколишнім світом і зробити це поза природою неможливо не потребує доказів. Величезне значення природи для всебічного розвитку дітей давно визнано як незаперечний факт. Поряд з тим приклад дорослих, родинні цінності мають неабиякий вплив на формування правильного ставлення дітей до природи. Є сім'ї, у яких разом живуть декілька поколінь і традиційно залучають дітей до праці на землі, до догляду за городніми рослинами. Діти старшого дошкільного віку разом з дорослими членами родини пораються на городі, збирають урожай у саду.

Організація трудової діяльності дітей дошкільного віку у закладі позашкільної освіти та в сім'ї необхідна для формування у них таких особистісних якостей, як цілеспрямованість, наполегливість, старанність, працелюбність. Догляд за рослинами і тваринами у куточку природи – важливий вид трудової діяльності, який сприяє формуванню у дитини відповідального ставлення до покладених на неї обов'язків та позитивної самооцінки, почуття самостійності, усвідомлення самої себе як активної, соціально відповідальної, компетентної особистості. Така активна взаємодія з рослинним і тваринним світом дає дітям змогу застосувати на практиці набуті теоретичні знання про природу. Доглядаючи за рослинами та тваринами, діти не лише засвоюють нову інформацію, оволодівають відповідними вміннями і навичками, усвідомлюють причинно-наслідкові зв'язки у природі, але й розуміють, що будь-яка діяльність людини у природі здійснюється відповідно до екологічних законів, а людина несе моральну відповідальність за збереження всього живого.

2.2. Сучасні підходи та методи формування у вихованців екологічної обізнаності

У сучасному закладі позашкільної освіти використовують такі форми організації праці у природі дітей дошкільного віку (на майданчику, городі, екологічній стежці, в саду, квітнику, куточку/центрі природи):

- доручення окремим дітям або групі – епізодичні, тривалі;
- чергування – у куточку природи, центрі природи/зимовому саду, на городі тощо;
- колективна трудова діяльність – прибирання у куточку природи, очищення доріжок від снігу; скопування грядок та рабаток, поливання і прополювання рослин на городі та у квітнику, висівання насіння овочів, квітів, зернових, висаджування розсади рослин, збирання врожаю/насіння квітів.

Важливо, щоб діти відчували при цьому задоволення та радість і від результатів, і від самого процесу праці. Для цього педагогу необхідно не лише ретельно продумати мотивацію трудових дій дошкільників та забезпечити їх необхідним інвентарем, а й самому ставитися до виконання трудових дій позитивно, поділяти почуття дітей, коли вони радіють, що рослини і тварини здорові, доглянуті, чи сумують, що їх підопічні захворіли. Це дасть змогу створити емоційно сприйнятливую атмосферу у дитячому колективі.

Цікавою формою роботи з дітьми, що сприятиме вихованню бережливого ставлення до природи, закріпленню набутих екологічних знань, є участь у міжнародних та всеукраїнських природоохоронних акціях, які проводять із залученням батьків:

- День довкілля – організують на підтримку гуманної ініціативи світового товариства в Україні щороку в третю суботу квітня. Педагоги, батьки вихованців закладу разом з дітьми у цей день прибирають торішні сухі траву та листя, обкопують дерева, висаджують куці та висівають квіти, майструють шпаківні тощо.

- Посади своє дерево – проводять двічі на рік (весна, осінь) з метою озеленення ділянок, парків, скверів; формування дбайливого ставлення до природи рідного краю, виховання почуття відповідальності за довкілля; ознайомлення дітей з різними видами дерев, зокрема складання екологічного паспорту «Мое дерево»; залучення до природоохоронної діяльності через пошук, дослідження, опис дерев та проведення заходів щодо їх збереження.
- Наша допомога птахам – передбачає організацію та проведення виставок годівничок та шпаківень, їх розміщення на території закладу та найближчих до нього міських парків і скверів; постійне підгодовування птахів; фенологічні спостереження; природоохоронні конкурси та вікторини для дітей; інформування про актуальність екологічних питань. Завдяки заходам у межах цієї акції діти більше дізнаються про птахів, спостерігаючи за їхнім життям у природі, турбуючись про них та допомагаючи їм.
- Новорічна ялинка – проводять щорічно (грудень) з метою збереження та захисту зелених хвойних насаджень від вирубки у зимовий період. Діти виготовляють ялинкові іграшки та прикрашають дерева на території дошкільного закладу, майструють ялинки з паперу та залишкових матеріалів, малюють буклети із закликами щодо збереження хвойних дерев.
- Первоцвіт – організують з метою охорони рідкісних видів ранньоквітучих рослин (цикламен Кузнецова, підсніжник складчастий, шафран весняний, шафран кримський, білоцвіт весняний) та боротьби з незаконною торгівлею ними. Разом з батьками діти виготовляють листівки, плакати із зображеннями весняних першоцвітів, висаджують вирощені з цибулинок/насілля квіти у куточку лісу по маршруту екологічної стежки позашкільного закладу, під час екскурсії до лісу виставляють охоронні таблички тощо.

Участь у природоохоронних акціях позитивно впливає на формування емоційно-ціннісного ставлення дітей до довкілля. Вони набувають особистого досвіду природодоцільної поведінки. Незабутні спогади дітей про таку плідну діяльність впливатимуть на їхні вчинки у подальшому житті.

Найчастіше в позашкільному закладі для пізнання природного довкілля організують спостереження. Це – один з основних методів ознайомлення дітей дошкільного віку з об'єктами і явищами природи. Короткочасні, але багаторазово повторювані протягом року спостереження за певними об'єктами дадуть дошкільникам змогу побачити, зрозуміти й усвідомити зв'язок між станом погоди, який фіксується у календарі погоди, та сезонними змінами у природі (похолодало – зав'яли трави і квіти, пожовтіло листя на деревах, заховалися комахи, птахи відлетіли у вирій), спонукатимуть до висновків, розмірковувань.

Спостереження за окремим природним об'єктом, наприклад, деревом, необхідно проводити протягом різних сезонів. Діти побачать, як відбуваються зміни: з'являються листочки, розцвітають квіти, формуються і дозрівають плоди, утворюється насіння, опадає листя... Використання художнього слова, пісень, народних прикмет та приказок загострить емоційне сприймання краси природи та збагатить словник.

Тривалі спостереження за об'єктами природи педагог разом з дітьми має фіксувати у щоденнику тривалих спостережень. Наприклад, діти малюють або розфарбовують у підготовлених на початку навчального року малюнках (формат аркушів – А5, А6) зміни у стані рослини: паростки, листочки на пагонах, гілочках, квітки тощо.

Потім ці малюнки розміщують на календарі природи. Цікавою діяльністю для дітей є оформлення тематичних виставок малюнків «Що бачили/робили сьогодні». З таких малюнків згодом можна виготовити книжку-розкладку, календар-килимок тощо. Фенологічні спостереження за змінами у природі доцільно фіксувати у календарі природи за допомогою розроблених карток, у яких схематично зображено:

- початок весняного танення снігу;

- поява проталин;
- приліт граків, шпаків, жайворонків;
- поява метелика-кропивниці;
- початок руху соку берези;
- приліт і відліт лелек, качок;
- початок льодоходу та зникнення льоду з ріки;
- цвітіння весняних першоцвітів, клену, осики, верби;
- танення останнього снігу;
- виліт бджіл;
- розпускання пуп'янків і цвітіння бузку, черемхи, бузини,
- горобини, берези, вишні, груші, яблуні, сливи;
- перша гроза;
- перший нічний заморозок;
- остання гроза;
- початок падолисту;
- перший сніг;
- замерзання ріки;
- встановлення постійного снігового покриву та ін.

Дітям саме цього віку до вподоби все таємниче і загадкове, а логіка природи найбільш доступна дітям. Їм легше зрозуміти відношення та зв'язки у світі природи, аніж в інших сферах навколишнього світу. Тому залучення дітей до проведення дослідів під час занять, прогулянок чи в осередку

експериментування сприяє розвитку спостережливості, інтересу до природи, вихованню їхньої природодоцільної, природовідповідної поведінки.

Дослід – це особливий вид спостереження, що здійснюється у спеціально організованих умовах та передбачає активний вплив на предмет чи явище, їх перетворення відповідно до запланованої мети. Він передбачає суворе дотримання принципу єдиної відмінності, тобто дії певного чинника або відсутності такої дії у дослідному та контрольному варіантах. А умови проведення дослідів мають забезпечувати досліджуваний об'єкт від будь-яких сторонніх впливів.

Шляхом проведення дослідів можна з'ясувати, як лід перетворюється у воду, вода – у пару і навпаки, як утворюється веселка тощо. Старші дошкільники можуть проводити досліді на репродуктивному (за зразком), реконструктивному (за інструктажем, поясненням) та евристичному (з частковою самостійністю) рівнях.

Розглядання картин, ілюстрацій, перегляд відеофільмів, ігри супроводжують розповідями та бесідами. Бесіду можна провести як заняття з метою виявлення:

- емоційно-ціннісного ставлення дитини дошкільного віку до тварин, рослин і людей;
- уміння робити узагальнення та висновки;
- розуміння причинно-наслідкових зв'язків.

Педагогу необхідно продумати запитання, звернутися до поетичних образів, малих фольклорних жанрів (загадка, прислів'я, приказка). Мовлення дорослого має бути доброзичливим, виразним, граматично правильним і емоційним, а використання поезії під час ознайомлення з природою дасть дошкільникам змогу відчути її неповторність і чарівність, зрозуміти значення природи для людини. Під час бесіди діти також вчать порівнювати відображені у різних творах явища або об'єкти природи. Діти навчаються розуміти взаємозалежності у природі, насолоджуватися спілкуванням з нею. Вони передають свої

враження у слові, складаючи розповіді з власного досвіду, розповіді-роздуми, вірші, казки про тварин, рослини, явища природи.

Пізнання природи пробуджує думку, сприяє розвитку творчості, самостійності, розширює та поглиблює уявлення дітей про природне довкілля. Розмірковуючи, діти відкривають для себе багато дивовижного у звичайному повсякденному житті. Учити дітей спостерігати природу, бережливо і турботливо ставитися до природних об'єктів, правильно поводитися у природному довкіллі, любити природу заради неї самої — відповідальна справа і водночас цікавий, захопливий процес.

2.3. Методичні поради педагогам

Зважаючи на пізнавальні особливості дітей дошкільного віку, педагогам слід забезпечити:

- наочну агітацію повідомлюваних знань;
- організувати активну дослідницько - пошукову діяльність;
- поетапне ускладнення знань;
- варіативність повідомлення другорядних ознак і характеристик на основі демонстрації суттєвої ознаки чи явища.

Основні методи:

- експеримент;
- спостереження;
- безпосередній контакт з природою;
- праця в природі;
- дослідницько-пошукова робота;
- поетапна фіксація результатів;
- дидактичні ігри;
- демонстрування картин, ілюстрацій, фотографій;
- бесіди;
- словесно-логічні завдання;
- проблемні завдання, запитання, ситуації.

Педагогічні прийоми:

- показ;

- пояснення;
- порівняння;
- зіставлення;
- створення проблемних і пошукових ситуацій;
- активізація знань і досвіду дітей про природу.

Організаційні форми:

- заняття;
- екскурсії;
- прогулянки;
- цільові спостереження.

Форми роботи поза заняттями:

- екологічні виставки кожної пори року;
- екологічні конкурси:
- словесні (відповіді дітей на пропоновані запитання, описи малюнків, натуральних об'єктів або явищ, загадування загадок, розв'язання проблемних завдань);
- графічні (діти малюють будь-яку пору року, листівки, поштові марки природоохоронного змісту);
- пантомімічні (передбачають наслідування характерної поведінки тварин, творчі уявлення про ту чи іншу рослину);
- політехнічні (вміння складати букети, композиції, збирати цілюще зілля, чистити годівниці та інші доручення).

2.4. Методи та прийоми екологічного виховання

У процесі підготовки та проведення форм роботи з дошкільниками для формування правильного екоцентричного світобачення доцільно використовувати наочні, практичні, словесні методи та різні прийоми: показ, пояснення, «наближення» об'єкта спостереження до дітей, порівняння, малі форми усної народної творчості – приказки, прислів'я, ігри-забави тощо.

Наочні методи:

- спостереження (за станом рослин і тварин, погоди);

- розглядання картин, ілюстрацій;
- перегляд відео-презентацій.

Практичні методи:

- досліди з природними матеріалами;
- ігри – дидактичні, рухливі, творчі; з природними матеріалами, з вітром, водою, піском.

Словесні методи:

- бесіда – ввідна, супроводжувальна, підсумкова;
- розповідь;
- читання творів художньої літератури;
- складання віршів, казок про рослини, тварин, явища природи.

Формування у дітей екологічної свідомості – одне з найважливіших завдань сьогодення. Для досягнення цієї мети я планую роботу таким чином, щоб діти змогли якомога раніше засвоїти систему знань про об'єкти живої та неживої природи, навчилися встановлювати й розуміти причинно-наслідкові зв'язки у природі, а також оволоділи практичними вміннями і навичками створення сприятливого середовища для існування живих організмів.

У наш час проблеми екологічного виховання вийшли на перший план і їм приділяють все більше уваги. Чому ці проблеми стали актуальними? Причина - діяльність людини в природі, часто безграмотна, неправильна з екологічної точки зору, марнотратна, що веде до порушення екологічної рівноваги.

РОЗДІЛ III. ПАРТНЕРСТВО З БАТЬКАМИ В НАПРЯМКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Природа... Природа – наша годувальниця. Природа – наше здоров'я. Природа – це краса і гармонія форм, кольорів, звуків. Природа – це джерело пізнання... А ще Природа – це наші рани, докори совісті, пекучий біль.

Як навчити дитину бачити, відчувати і розуміти красу навколишнього світу?

Як допомогти усвідомити значення природи для життя людей, а відтак – необхідність її оберігати? Для цього існуємо ми: батьки і педагоги.

Робота з батьками з екологічного виховання дошкільників є однією із складовою частин моєї роботи. Тільки спираючись на сім'ю, тільки спільними зусиллями можна вирішити головне завдання – виховання людини з великої літери, екологічно грамотної людини.

Сім'я займає важливе місце в екологічному вихованні людини. Саме в сім'ї формуються основи духовного і культурного вигляду, закладаються смаки і звички. Маленькі діти надзвичайно залежні від своєї сім'ї, тому я окреслила цілі, які ми спільно в єдності з родинами будемо досягати в міру поступовості вирішення наступних завдань:

- освітніх – формування системи знань про екологічні проблеми сучасності;
- виховних – формування мотивів, потреб і звичок екологічно доцільного поведіння і діяльності, здорового способу життя;
- розвиваючих – розвиток системи інтелектуальних і практичних умінь по вивченню, оцінці стану і поліпшенню навколишнього середовища своєї місцевості; розвиток прагнення до активної діяльності по охороні навколишнього середовища: інтелектуального (здатності до аналізу екологічних ситуацій), емоційного (відношення до природи як до універсальної цінності), морального (волі і наполегливості, відповідальності).

Неабияке значення у вихованні дітей має приклад дорослих, батьків, педагогів. Найчастіше, виростаючи, діти ведуть себе і чинять так само, як колись вели себе і робили їхні батьки. Якщо батьки будуть займатися питаннями екологічного виховання, то й у дітей буде виховуватися інтерес, любов до природи і бережне ставлення до неї. Тому екологічне виховання дітей має відбуватися у тісній взаємодії з сім'єю дитини.

Співпраця з сім'ями дітей з екологічного напрямку, спільно організовані заходи не тільки допомагають забезпечити єдність і безперервність педагогічного процесу, але і вносять у цей процес необхідне дитині особливе позитивно-емоційне забарвлення.

У роботі з батьками з екологічного виховання дітей я використовувала як традиційні форми, так і нетрадиційні, але всі ці форми ґрунтувалися на педагогіці співробітництва.

Це – активне залучення батьків до вирішення питань екологічного виховання дітей, знаходження загальних правильних відповідей. Робота проводиться в двох напрямках:

- Педагог-батько;
- Педагог-дитина-батьки.

В своїй роботі я використовую наступні форми роботи з батьками з екологічного виховання:

- Анкетування, проведення опитувань з метою виявлення їх екологічної компетентності.
- Бесіди за круглим столом, батьківські збори у нетрадиційній формі (ток-шоу, ділові ігри, бюро педагогічних послуг, прямий телефон), консультації та повідомлення екологічної спрямованості для батьківського куточка.
- Календар визначних дат – спільні свята, вікторини.
- Випуск газет, фотогазет, екологічних альбомів, плакатів, папок-пересувок.
- Домашнє завдання - участь у виставках, оглядах-конкурсах, педагогічні ширми і т. д.
- Залучення батьків до спільної з дітьми трудової діяльності на ділянці та в куточку природи.
- Використання науково-популярної та методичної літератури з проблем екологічного виховання.

Моя діяльність щодо залучення сімей до екологічного виховання дітей дозволила сформувати у дошкільнят відповідальне ставлення до навколишнього середовища та досягти більш високого рівня їх вихованості.

В партнерстві з батьками в напрямку екологічного виховання дошкільнят були розроблені спільні проекти, що дозволило поєднати інтереси всіх

учасників освітнього процесу: батьків, дітей і педагогів. Цілі проекту були направлені на формування екологічної компетентності та природоохоронної діяльності батьків, поліпшення якості навколишнього середовища і в справі виховання дітей. В наших спільних проектах були висунуті такі завдання, як підвести до розуміння важливості проблеми взаємини людини з природою і наслідків діяльності людини в ній; розширення уявлення батьків про те, що в природі ніщо не зникає безслідно і дуже важливо навчити дитину захищати природу, любити її і вміти охороняти; підвищення рівня екологічної культури та інформованості батьків про проблему поводження з відходами за допомогою інформаційних повідомлень; спонукання інтересу до створення сприятливого навколишнього середовища міста та мікрорайону; формування дитячо-батьківських відносин в дусі виховання інтересу і екологічно правильної поведінки в природі; навчання батьків на особистому прикладі дбайливо ставитися до природи, охороняти і захищати її.

Під час проєктної діяльності батьки активно брали участь в екологічній освіті дітей. Безпосередня участь батьків і дітей в організації різних екологічних заходів сприяла підвищенню рівня знань у батьків і дітей про екологію рідного міста, охорони природи.

ВИСНОВКИ

Одна з найважливіших завдань, яке я перед собою поставила в своїй роботі – це створення умов для початкової екологічної освіти дітей дошкільного віку в Дитячому естетико-натуралістичному центрі «Камелія», а саме: здобуття теоретичних знань і практичних умінь через реалізацію завдань екологічного розвивального навчання.

Навчання не носило проблемний характер, вирішення проблемних ситуацій і завдань задавалося самим педагогом. Вчитель виступав у ролі «ведучого». Виховання усвідомлено-правильного ставлення дітей до природи

не завжди будується на чуттєвому сприйнятті, емоційному ставленні до неї, знанні особливостей життя, зростання і розвитку окремих живих істот, деяких біоценозів, знанні пристосувальних залежностей існування живих організмів від факторів зовнішнього середовища, взаємозв'язків всередині спільнот (живої і неживої природи).

Тому у закладі було створено предметне середовище засобами реалізації наочно-дієвих методик – натуральними предметами і їх моделями.

Робота з натуральними предметами проводиться в міні-групах, на прогулянках і екскурсіях, що дозволяє дати дітям найбільш повні уявлення про реальні речі і сукупності їх властивостей. Натуральні об'єкти як дидактичний матеріал за ступенем складності розділений на наступні групи:

- об'єкти рослинного і тваринного світу;
- людина, предмети його життєдіяльності.

Модель дозволяє познайомити дітей з властивостями тих предметів, які не можуть бути представлені у розвиваючому середовищі натурою. При зіставленні моделі з натуральним предметом, який він зображує, у дитини формуються правильні уявлення про розміри, якості та властивості цього предмета. В якості моделей в розвиваючому середовищі розміщені муляжі, макети.

У відповідності з вимогами до предметно-розвивального середовища для організації занять по екологічному вихованню дошкільнят створені спеціальні умови спостереження, обстеження та наборів для проведення дослідів і експериментів: демонстраційні таблиці, дидактичні серії картин; набори ігор з природним матеріалом та настільно-друковані ігри екологічного змісту; дидактичні ігри з екологічного розвитку; аудіо- та відеозаписи. В групі створено куточок «панорама добрих справ». Природний куточок є багатофункціональним: в ньому проводиться навчання дітей, релаксація, розташовуються різноманітні колекції, бібліотечки.

Під час роботи з екологічного виховання були визначені форми екологічного розвитку дошкільників у педагогічному процесі:

- у спеціально організованих ситуаціях (заняття, спостереження, екскурсії, досліди, вікторини, моделювання, пошукова діяльність).
- у повсякденному спілкуванні, взаємодії, практичної природоохоронної діяльності (прогулянки і спостереження; праця в куточку природи; досліди; заняття по догляду за кімнатними рослинами та їх пересадці; розглядання картин; розповіді педагога; перегляд відеороликів, відеофільмів; читання пізнавальних розповідей та екологічних казок; розбір і обговорення проблемних ситуацій).
- природозберігаючі свята, екологічні свята, розваги (свята народного землеробського циклу; театралізовані вистави; екологічні дозвілля).
- у самостійній діяльності дітей (збір гербаріїв, колекцій; дидактичні ігри; розповіді дітей про своїх тварин і рослини; виготовлення виробів з природного матеріалу, малювання малюнків на тему «Бережи природу»).
- у співпраці та взаємодії з батьками (перегляд телепередач, праця в природі, читання пізнавальної літератури, бесіди, виготовлення поробок, свята, розваги в сім'ї, тематичні прогулянки, походи на природу).

Відчуття краси, розуміння природи не приходять само собою, його треба виховувати з раннього дитинства, коли інтерес до навколишнього середовища особливо великий.

Софія Русова вважала природу душею, основою виховного процесу. І справді, коли дитина набуде вміння спостерігати, досліджувати все, що її оточує, вона навчиться любити рідний край, свою Батьківщину як щось неповторне. Давно відомо: чим раніше посіємо ми в дитячу душу зерна розумного, доброго, тим рясніші будуть сходи, і чим дбайливіше плекатимемо їх, тим краще розвиватимуться і міцнітимуть ті почуття, які прагнемо закласти. Саме тому вже в дошкільному віці показую діткам, який привабливий світ оточує їх, скільки в ньому цікавого, корисного, що природа робить людей щедрішими і добрішими, сильними і чуйними, дарує радість і спокій. Але до того часу, поки дитина не відчує себе частинкою природи, особисто

відповідальною за кожний її елемент, не відчує себе захисником навколишнього середовища, не навчиться змалечку звертатися до природи на «Ви», доти не буде позитивних результатів на терені екологічного виховання.

Щоб навчити дітей любити та берегти природу, передусім даю вихованцям знання про неї; пояснюю, що в природі немає жодного об'єкта корисного або тільки шкідливого. Все в природі взаємозв'язане і має велике значення для існування людини і життя загалом. Даючи дітям знання про природу, обов'язково враховую принцип доступності і послідовності.

Турбота про довкілля є і турботою про людину, її майбутнє, а те, що завдає шкоди природі, шкодить і нам самим. З цією метою розробляю заняття, які сприяють вихованню у дітей уявлення про те, що Земля – наш спільний дім, і яким він буде, залежить від нас самих. Подаючи дітям інформацію про навколишнє середовище, застосовую, пояснювально-ілюстративний метод (розповідь, пояснення, бесіда). Багато занять будую у формі бесіди, з проблемними запитаннями, завданнями. Багато моїх занять побудовані на авторських екологічних казках, які спрямовані на навчання дітей дбайливого ставлення до тварин природних ресурсів, зокрема, до води - джерела усього живого, а також навчити любити свій край. Це дає дітям змогу вчитися порівнювати, аналізувати, використовувати вже набуті знання, розвивати логічне мислення. За потреби доповнюю, вчасно спрямовую роздуми дітей у потрібне русло.

У роботі з дітьми використовую наочності. Це різноманітні ілюстрації, гербарії, фотографії, альбоми (тварини та рослини Червоної книги), натуральні природні об'єкти (рослини, вода, ґрунт). Творче спілкування з природою – дієвий метод екологічного виховання і розвитку кращих людських якостей. Тому проводжу заняття з милування природою, заняття-дослідження, заняття-подорожі. На таких заняттях не нав'язую готові знання, а даю дітям змогу ділитися своїми почуттями, і лише потім акцентую на основному. Все це відбувається на лоні природи. Екологічні заняття несуть дитині безліч відкриттів, зроблених нею самостійно. Дитина заглиблюється думками в якусь деталь, зосереджує на ній всю увагу.

Дуже важливу роль відіграє спостереження як активний метод пізнання навколишнього природного середовища.

Поглиблено і досконало ознайомлюючись з матеріалами наукової літератури, дійшла висновку, що спостереження – це пізнавально-спрямована діяльність дітей у природі; процес усвідомлення сприймання об'єкта чи явища, в ході якого розвивається мислення дитини. Розвиненість і результативність здійснюваних спостережень можливі за умови, якщо дошкільнята здатні: приймати пізнавальне завдання, планувати послідовність дій, самостійно ставити короткочасну мету спостереження, фіксувати його результати у вигляді висловлювань, у художній творчості, в календарі спостережень, а також використовувати засвоєні засоби пізнання у нових умовах.

Уміння організовувати спостереження залежить від достатньої кількості систематизованих знань та їх усвідомлення дитиною. І саме спостереження є передумовою формування пізнавальної діяльності. Найбільш значущим в організації цього процесу є такі моменти:

- зміст спостережень за живими істотами складають: їхній зовнішній вигляд, поведінка, компоненти середовища існування та особливі ознаки, які допомагають пристосуватися до нього, взаємодія з іншими живими істотами та людьми;
- спостереження з певної теми проводяться протягом одного – трьох місяців з невеликими інтервалами в часі, завдяки цьому у дитини формується пізнавальний інтерес, емоційний досвід;
- в процесі сприймання природних об'єктів важливу роль відіграють емоційні почуття дитини. «Дивитися і бачити! Слухати і чути!» - такий девіз кожного спостереження, кожної прогулянки.

Екологічні екскурсії визначаються в педагогіці як форма і метод навчально-виховної роботи, що дозволяє організувати спостереження і вивчення різноманітних предметів і явищ у природних умовах. Під час екскурсії діти ознайомлюються з явищами природи в їх природних взаємозв'язках, з рослинами і тваринами в середовищі їх існування, з руйнівним впливом

людини на природу. На екскурсіях дитина більш широко розкривається, пропускаючи крізь серце красу довкілля. Збагачує екологічні знання, привчає до культури поведінки. На всіх етапах екскурсій сприяю активізації пізнавальної діяльності дітей, зміцнюю прагнення зберігати та примножувати природні багатства. Будь-яку екскурсію перетворюю на захоплюючу, а використавши, наприклад, гру-змагання «Хто більше побачить красивого!» вчу дітей бачити красу в самій звичайній квіточці. Пояснюю, що кожне дерево чи травинка дихає, як і людина. А дослідницька робота підтверджує, що дерево – це жива істота. Воно дихає, п’є, відпочиває, його «кров» циркулює, як і наша, людська. Ритми його «серця» ледве чутні, але вони стимулюють його життя.

Найкращий час, щоб почути серце дерева – рання весна, коли пробуджується природа і починається сокорух. Тут же даю поняття про те, що ламаючи гілочку дерева, ми завдаємо йому болю, а коли зрізуємо дерево воно «плаче». Діти надзвичайно тонко реагують на почуття. Спостерігаючи водні ресурси – річку, водойми – діти одержують знання про кругообіг води, і про те, хто живе у воді, чим живляться там живі істоти, яке значення має вода для природи і для людини. Вода – це життя, це сила, але в той час, страшна стихія, і які значні наслідки можуть бути, коли людина без міри втручається в природу. Йдучи на прогулянку чи екскурсію, заздалегідь знайомлю діток з правилами та нормами поведінки, що є елементами екологічної культури кожної людини. Норми поведінки повинні бути зрозумілими дітям, доступними для сприймання. Наприклад:

- усміхніться і привітайте красу природи.
- намагайтесь не шкодити природі, зумійте взяти у природи знання та зберегти захоплення.
- не порушуйте дружбу рослин і тварин з людиною будьте ввічливими гостями у добрих господарів (лісових, лугових, садових).
- запам’ятайте бачене, зумійте пережити і передати в малюнку та поділитися з рідними, друзями.

Таким чином, екологічні екскурсії та всі інші засоби навчання та виховання дошкільників у своїй сукупності дають їм можливість не тільки одержати знання, закласти фундамент духовності, а й зрозуміти перші поняття – «екологічна культура», «екологічна свідомість» – зрозуміти їх сутність.

Виходячи з того, що основне завдання виховної роботи – створення оптимальних умов для розвитку активності дошкільників, спонукати їх до творчості й самостійності, використовую проблемні ситуації. Проблемними ситуаціями стимулюю допитливість своїх вихованні, ставлю їх в умови практичного пошуку вирішення завдання. Проблемні ситуації розвивають самостійність думки, спрямовують на активні пошуки відповіді, на розуміння зв'язків та залежностей часового, послідовного та причинно-наслідкового змісту. Разом з тим проблемні ситуації вчать дітей обґрунтовувати свої судження, висловлювати припущення, підводять їх до самостійних висновків. У змісті, проблемних ситуацій доцільно використовувати такі прийоми, як подача дітям варіативності ознак одних і тих самих об'єктів, явищ; порівняння і зіставлення нових характеристик з відомими, поєднання художнього опису об'єктів та явищ природи, огляду їх реальних рис через сприймання. Методика використання проблемних ситуацій передбачає наявність у дітей навичок узагальнювати.

Основна форма вияву активності дітей – гра, яка водночас є для них головним способом пізнання зовнішнього світу, основним елементом дитячого розвитку, в тому числі і екологічного виховання. Дитину захоплює здебільшого сам ігровий процес: з трьох-чотирьох років з'являються епізодичні, а від п'яти-шести – систематичні цільові задуми й планомірне їх виконання. У процесі гри, в дії, діти не лише вчаться, а й переживають ігрове заняття, в результаті чого пережите закріплюється у психіці гравця сильніше і на довгий час. Гра – це творча та емоційна діяльність дітей, сповнена радості природна і неповторна, і введення її в освітній процес створює емоційне тло й сприяє становленню екологічно-мотивованої діяльності.

Для розвитку освітніх завдань, виховання морально-вольових якостей дітей, використовую дидактичні ігри екологічного змісту. Важливим моментом

у їх організації є збереження структурних елементів гри: зосередження уваги на ігрових завданнях, дотримання ігрових правил, відсутність суворого контролю ігрових дій. Для створення ігрової мотивації, опосередкованого навчання та екологічного виховання використовую і інші види ігор, зокрема сюжетно-рольові, ігри з правилами – сюжетно-рухливі, настільно-друковані, вправи екологічного змісту, які розвивають самостійність дітей, сприяють набуттю, знань про навколишню дійсність.

Також організую і проводжу мовні логічні завдання – це розповіді-загадки про природу, відповіді на які дитина може дати лише в тому випадку, коли чітко усвідомить зв'язки і закономірності у природі. Використання логічних мовних завдань ставить дитину в ситуацію, коли вона змушена використовувати різні прийоми розумової діяльності (порівняння, аналіз). Це активізує самостійність, уміння добирати шляхи розв'язування завдань, робити висновки. Мовні логічні задачі використовую для підтримання постійної зацікавленості у дітей до природи, для розвитку в них вміння спостерігати, помічати зміни які відбулися. Щоб діти могли правильно розв'язати будь-яку по складності мовну логічну задачу, використовую різні методичні прийоми: пропоную їм пригадати, що вони спостерігали на прогулянці та задаю навідні питання, виправляю помилки в їхніх міркуваннях, допомагаю правильно висловити думку.

В своїй роботі намагаюся зробити так, щоб діти поступово оперували такими поняттями, як явище, причина, наслідок, події, різниця, схожість, можливість, неможливість. Оволодіти цими поняттями неможливо без обстеження живих фактів і явищ, без обдумування того що дитина бачить своїми очима, без поступового переходу від конкретного предмета, факту, явища до абстрактного узагальнення. Я вчу своїх вихованців спостерігати конкретні явища природи, шукати причинно-наслідкові зв'язки. Оскільки в результаті дослідницької діяльності в дітей формуються елементарні навички пошукової роботи, виникає посилений інтерес до природи, то оптимізується і розумова активність.

За допомогою елементарних дослідів розповідаю дітям про різні явища неживої природи. Наприклад:

- замерзання води;
- перетворення снігу чи льоду на воду;
- утворення хвиль.

Наводжу ще приклади експериментів:

1. З гілочками дерева взимку (поставити в різні температурні умови, перевірити вплив тепла на пробудження природи).
2. З листям герані (поставити в різні розчини – олія, вода, оцет – перевірити що рослині потрібно).
3. Зі свічкою і тарілочкою – доведення, що горіння забруднює повітря.
4. З водою (показати, чим можна забруднити воду).

Досліди – це важливий шлях до пізнання. Цінність їх полягає в тому, що для власної діяльності діти не отримують готових знань від педагога. Досліджуючи, дитина отримує знання у певній логічній послідовності. Так, вода, винесена на мороз, спочатку вкривається кіркою, шматочками льоду, а потім стає льодом; лід, коли його підігрівати, стає холодною водою, потім теплою, гарячою і парою; пару охолоджують, вона стікає на холодному предметі і знову стає водою. У дітей формуються чіткі уявлення: вода і лід – одні й ті самі речовини, які змінюються залежно від умов. Дослідництво має суттєве значення для майбутньої практичної діяльності дітей. Воно дає змогу не лише орієнтуватися у характері роботи, а й раціонально спланувати свої дії.

Велике значення у формуванні екологічної свідомості дошкільників відіграє художнє слово, тому широко використовую художню літературу (вірші, казки, оповідання), народний фольклор (прислів'я, приказки, повір'я, прикмети, легенди).

Переконана, що все це має забезпечити успішність роботи. Адже самостійно росте лише бур'ян, а сучасне екологічне мислення треба вирощувати, як вирощують культурні злакові. Вирощувати, беручи все найкраще від екологічного сприймання наших предків та інших народів.

Послідовна реалізація завдань з екологічного виховання дітей вимагає від педагога вдумливого і творчого ставлення до навчального процесу з урахуванням рівня розвитку дітей, а також природних особливостей своєї місцевості. Систематичні спостереження в природі вчать дітей бути уважними, бережно ставитися до неї та її мешканців.

На мою думку, природа сама собою не виховує. Дитина стає розумною, моральною, прекрасною, доброю і непримиримою до зла за умови активної взаємодії з природою. Для повноцінного розвитку потрібне живе спілкування з природою. Тому більшість занять проводжу на свіжому повітрі. Такі заняття залишають у кожної дитини іскру любові до природи.

Поєднання на занятті різних форм практичної та ігрової діяльності викликають у дітей дошкільного віку цікавість до проблемно-ігрових та пошукових ситуацій, сприяють розвитку технічних та конструкторських здібностей, впровадженню елементів моделі через інтеграцію раніше отриманих понять з математики, образотворчої діяльності, народознавства, тощо.

Екологічне виховання дітей дошкільного віку принесе свої результати у їх майбутньому житті. Пізнання природи, бачення взаємозв'язку між рослинами і тваринами, розуміння того, як людина впливає на їх життя та бажання піклуватися про природу сформує екологічну культуру майбутньої дорослої людини. А емоційний відгук на різноманітні явища природи допоможе зародити в дітях бажання милуватися і насолоджуватися нею, висловлюючи свої почуття засобами художнього слова. Уміння створювати красиве та корисне власними руками певним чином принесе творче задоволення, дасть змогу самореалізуватися у житті.

Екологічне виховання є складовою частиною всебічного і гармонійного розвитку особистості. Я спрямовую свою діяльність на те, щоб виховати в кожній дитині почуття особистої відповідальності за все живе на Землі.

Дитина приходить у дитячий позашкільний заклад. У неї ще не сформовані стійкі погляди, переконання, інтереси. Своїм завданням вбачаю те, щоб сформувати мислення та екологічну культуру кожної дитини, навчити молоде

покоління жити за законами природи. Наше творче об'єднання «Школа розвиваючого навчання» відкриває для кожної дитинки неабиякі можливості, бо саме тут, в цьому віці, у дітей закладається структура мислення, а природна допитливість та широкий інтерес до оточення створюють надзвичайно сприятливі умови для формування екологічної свідомості.

Дошкільний вік – самоцінний етап у розвитку екологічної культури людини. У цей період закладаються основи особистості, в тому числі позитивне ставлення до природи, навколишнього світу. У цьому віці дитина починає виділяти себе з навколишнього середовища, розвивається емоційно-ціннісне ставлення до навколишнього, формуються основи морально-екологічних позицій особистості, які проявляються у взаємодіях дитини з природою, усвідомлення нерозривності з нею. Завдяки цьому можливі формування у дітей екологічних знань, норм і правил взаємодії з природою, виховання співчуття до неї, активність у вирішенні деяких екологічних проблем. При цьому накопичення знань у дітей дошкільного віку не є самоціллю. Вони – необхідна умова вироблення емоційно-морального та дієвого ставлення до світу.

Головний напрям, який може забезпечити успішне розв'язання завдань екологічного виховання дошкільнят є розвиток пізнавальної активності дітей у процесі ознайомлення їх з природою. Тому в центрі моєї уваги є не просто повідомлення дітям окремих фактів та узагальнень, а й їх оцінка, спрямована на усвідомлення екологічної цінності природи, її єдності з людиною. Саме це дозволяє формувати у дітей не тільки екологічне мислення (тобто вміння розмірковувати з приводу даної теми), але і, що важливіше, вірну поведінку, правильну діяльність. Головна мета моєї роботи є закладання основ для розвитку у кожного екологічної культури особистості, без формування якої не можна розраховувати на подолання тієї глибокої еколого-економічної кризи, в якій перебуває Україна. Вирішуючи це завдання, ми знаходимо перед собою проблему змісту та вікової специфіки того образу досконалого навколишнього світу, котрий здатна осягнути (сприйняти і осмислити) дитина дошкільного віку. Формування його вже в дошкільному віці базується на засвоєнні дітьми певної сукупності знань, зокрема основ екології (знання про залежність живих

організмів від умов існування: екологічні потреби рослин, пристосувальні властивості тварин, сезонні зміни в живій та неживій природі тощо).

Таким чином, наш позашкільний заклад закладає фундамент екологічної свідомості при формуванні елементарних знань про природу у доступній для дітей формі: орієнтування у найближчому природному довкіллі, усвідомлення фізіологічних потреб живих організмів та їхні взаємозв'язки з умовами існування, ознайомлення з елементарними відомостями про взаємозв'язки живої і неживої природи, розуміння впливу людини та її господарської діяльності на природне середовище. Для ефективного екологічного виховання слід, щоб в закладі було створено еколого-розвивальне середовище, в якому дитина зможе набувати досвіду взаємодії з природним довкіллям. Якісна екологічна освіта – необхідна умова для збереження довкілля та забезпечення сталого розвитку суспільства.

Отже, я вважаю, що екологічна свідомість як компонент інтелектуальної діяльності, визначає зміст поведінки особистості, і тому так важливо починати формувати її з дошкільного віку. І найкращим помічником у цьому стає сама природа. Ознайомлення дітей дошкільного віку з природою є засобом створення у їхній свідомості реалістичних знань про навколишній світ, заснований на чуттєвому досвіді. Ці знання необхідні для формування матеріалістичного розуміння світу.

Основою формування свідомого ставлення до природи (довкілля) є знання про неї, усвідомлення себе активним суб'єктом природи, суб'єктом світу, у якому живе дитина. Важливо, щоб вихованці брали участь у збереженні і збагаченні природи рідного краю, тільки у цьому разі у них сформуються необхідні уміння і навички, розвинеться відповідальне, бережне ставлення до навколишнього середовища.

Хочеться закінчити словами В. О. Сухомлинського: *«Природа стає виховним могутнім фактором лише тоді, коли маленька людина після трьох – чотирьох років навчання... з подивом приходить до думки: світ навколо мене став багатішим, красивішим і ця зміна світу – моя праця, це я».*

Список використаної літератури та інтернет-джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / за ред. А. Богуш. К.: Видавництво, 2012. 260 с.
2. Бачинський Г. Раціональне природокористування та охорона навколишнього середовища. К.: Ранок, 2017.
3. Біла І. Вчимо дивитися, бачити й творити. Дошкільне виховання. Київ, 2014. № 4. С. 14-18.
4. Веретеннікова О. Ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. К.: Вища школа, 2012. 365 с.
5. Гаврильчук Людмила. Казкоуспіх. Тернопіль «Мандрівець», 2018.-76 с.
7. Дитячий садок «Від екології природи – до екології душі», липень, 2004.
8. Закон України «Про дошкільну освіту»
9. Конструювання з паперу, журнал «Дошкільне виховання», № 8, 11,12-2009р.
10. Кононко О. Програма розвитку дітей дошкільного віку «Я у світі»
11. Ликова І.О. Образотворча діяльність у дитячому садку: планування, конспекти занять, метод. рекомендації.-Х.:Веста: Тов Видавництво «Ранок», 2007.-144с.
12. Лохвицька Л. Розвивальне предметне середовище в дошкільних навчальних закладах. К.: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2019. 80 с.
13. Любарова В. Легенди.
14. Мандруємо екологічною стежиною: дослідницько-експериментальна діяльність дітей дошкільного віку в природі/С.Ю.Павлюк, Л.С.Русан-Тернопіль: Мандрівець,2016.- 168 с.
15. Ніколаєнко В. М. Екологічне виховання в ДНЗ. 2-6 років. Х.: Вид. група «Основа», 2011. — 207, [1] с.

16. Павлюк С.Ю., Русан Л.С., Колосінська Г.І. Мандруюмо екологічною стежиною.
17. Плохій З.І. Екологічне виховання дошкільників.
18. С.А. Ігнат'єва «Довкілля». Середня група/С.А. Ігнат'єва, А.Л. Калмикова, Р.Г. Авдєєва – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2007.-112с.
19. Соломеннікова О.А. Екологічне виховання в дитячому садку.
20. Сухар В.Л. Ознайомлення з природним довкіллям. – Х.: Вид-во «Ранок», 2017. – 208 с.
21. Сухомлинський В. Сто порад учителеві. Вибрані твори: у 5 т. К.: Освіт'янське слово, 2016. Т. 2. 670 с
22. Трембак К.С., Шевцова О.А. Екологічне Виховання в ДНЗ. – Х.:Вид.група «Основа»,2017. -223с.
23. <https://www.youtube.com/watch?v=zU4hScouZe>
24. <http://www.garmoniya.mk.ua/articles/vyhovuyemo-lyubov-do-pryrody.html>

Консультації для батьків

«Екологічне виховання дітей в сім'ї»

Екологія – це наука, і походить вона від слова ойкас – будинок, житло, місце проживання. Це все живе, що нас оточує, чим ми дихаємо і живемо. І в дошкільній педагогіці з'являлося новий напрямок виховання – екологічне років життя у дітей формується початок екологічної культури. Діти бачать вдома, як мама доглядає за квітами, кішкою або собакою. Вони самі тягнуться до всього живого, їм хочеться погладити тварину і помилуватися красивими квітами.

Підростаючи, діти дізнаються, що кожна істота має свій «будинок», в якому є все для його життя. Екологічне виховання – це і є пізнання живого, яке оточує дитину, в своєму середовищі проживання, і наше головне завдання, навчити їх охороняти і берегти те, що вони бачать. Потрібно доступно пояснити дитині, що ламати гілку дерева не можна, особливо взимку. Зверніть увагу дитини на красу, які вони гарні в інеї. Взимку вони сплять і у них тільки ми захисники.

Потрібно коріння вкрити снігом, пояснюючи, що ми допомагаємо їм вижити взимку. Буваючи з дітьми взимку в лісі, зверніть увагу на тишу в лісі, її красу і як добре дихається в лісі.

Навесні природа перетворюється, і ми радіємо кожною новою травинці і новим листочком. Починається робота на дачі і діти допомагають вам нехай зовсім мало, але вони тягнуться до цього, бачачи, як цим займаєтеся ви. У дачних масивів є ліс, ви буваєте там з дітьми. Ми всі тягнемось до природи, щоб відпочити, подихати свіжим повітрям, послухати дзюрчання струмочка. Ми дорослі збираємо квіти і лікарські трави, нарвіть тільки стільки, скільки вам потрібно, і намагайтеся не рвати з корінням.

Збираючи в лісі гриби та ягоди, беріть тільки ті, які ви знаєте, а інші не чіпайте. Вони потрібні тваринам, вони ними харчуються і лікуються. Як, наприклад, гриб мухомор, він такий гарний, помилуйтеся їм, але не чіпайте його, прийде лось і він йому знадобиться для лікування. Щоб гриби не зникали

у нашого лісу, не порушуйте грибницю, поясніть дітям, що гриби потрібно зрізати ножиком, тут виросте новий гриб.

Діти часто надходять жорстоко з природою і в усьому цьому винні ми дорослі. Не змогли навчити бачити красиве, і піклується про те, щоб все, що оточує нас, тільки радувало.

Нагодуйте птахів, повісьте годівницю за вікном або на балконі. Дитина сама буде класти туди корм. Хочете порадувати дитину, заведіть йому папужок або щигля, черепаху або хом'ячка. Поясніть і навчіть, як правильно за ними доглядати і дитина буде щасливий. У багатьох дітей є мрія мати друга поруч, це кошеня або щеня. І якщо ви завели собі тварину вдома, не викидайте їх на вулицю, коли вони підростуть, адже тварини і довіряють людям. Побажання вам виховувати у дітей почуття співчуття, вчіть бачити красу навколишнього світу, і це не пройде даром. Якщо дитина буде дбайливо ставиться до всього – ваше виховання не пройде даром. Вони будуть уважні не тільки до навколишнього світу, а й до вас дорослим.

Поради батькам щодо екологічного виховання дітей в домашніх умовах

*«Любов до природи, втім, як і всяка людська любов,
безсумнівно, закладається в нас з дитинства»*

I.Соколов-Микитов.

«Любов до природи – це естетичне почуття, що формують погляди, смаки, писав Ч.Дарвін, – втрата цих смаків рівносильна втраті щастя і може шкідливо позначитися на розумових здібностях, а ще ймовірніше – на моральних якостях».

Виховання правильного ставлення до природи, вміння дбайливо ставитися до живих істот, має велике значення в дошкільний період життя дитини. Планомірна робота по екологічному вихованню повинна проводитися як в усіх освітніх установах, так і в сім'ї.

За останні десятиліття світ ґрунтовно змінився. Сьогодні всі знають про існування екологічних проблем, що загрожують здоров'ю людей, про те, що велика частина населення Землі відірвана від природи, так як живе в містах серед асфальту і залізобетонних конструкцій. Та й природа все більше

«пригничується» розростаються міста, вирубуються ліси, заболочуються ставки та озера, забруднюються земля, вода в ріках і морях.

Всі ми в обов'язковому порядку повинні частіше виїжджати на природу, спілкуватися з рослинами і тваринами, милуватися гарними краєвидами, слухати лісові шорохи, насолоджуватися тишою. А батькам, які виховують дітей, слід щоденно долучати їх до таїнств до краси природи, щоб уже в ранньому дитинстві в кожній людині зародилося почуття спільності з нею.

Зелений світ кімнатних рослин зацікавить дитину, якщо дорослі члени сім'ї поступово привчатимуть її до спостережень за таємничим світом кімнатної флори.

Рослини на перший погляд малюка неживі. Постарайтеся навчити дитину з ранніх років не тільки помічати, але і відчувати, переживати красу квітучих рослин. Вміння розглядати рослини, бачити його своєрідність і красу, помічати різні ознаки та стани – це завдання не тільки естетичного, але і розумового, а також морального виховання. Долучаючись до світу кімнатних рослин, дитина осягає таємниці життя і дізнається нові форми її прояву, вчиться відрізнити здорову рослину від слабкої.

Маленькі діти люблять діяти. Навколишній світ вони пізнають в основному практично, а свої дії поєднують з наглядом за їх результатами. Дитину приваблюють яскраві образи і зміна подій. Цими особливостями слід скористатися: запропонуйте малюкові зайнятися поливанням рослини.

«Хочеш подивитися, як я поливаю квіти? Підемо! У мене лійка з водою. Я наллю воду в кожен горщик.» Спочатку потрібно показати дитині цікаві дії з водою. Дорослий поливає, а дитина спостерігає за ним. Зверніть увагу на те, як вода зникає.

«Ти бачив, як я поливаю рослини?» – запитує дорослий. – «Хочеш допомогти мені сьогодні?» Дитина, звичайно, погоджується: вона завжди готова діяти. Дорослий допомагає їй тримати лійку і поливати, пояснюючи при цьому: «Носик лійки потрібно опустити низько, до самої землі; налити води стільки, щоб змочила всю землю.» Потім дорослий пропонує. «Хочеш, я куплю тобі лійку? Ти зможеш поливати квіти сам.» І ось в будинку з'являється

красива маленька лійки з довгим носиком. Запропонуйте дитині відразу ж налити в лійку води – нехай вона постоїть, зігріється. Наступного разу поливайте квіти разом, з двох лійок.

«А навіщо ми поливаємо рослини?» Не поспішайте допомогти з відповіддю – нехай дитина подумає, подивиться на квіти, висловить свої пропозиції. Тільки після цього поясніть їй, що рослини живі, вони п'ють воду і ростуть, стають все красивішими.

Вчіть дитину дивитися і милуватися здалеку і зблизька, серед інших квітів і в самоті на полиці.

Спостереження за кімнатними рослинами необхідно поєднувати з практичною діяльністю дитини, наприклад з малюванням. Не обов'язково бути художником. Дорослий малює і одночасно пояснює, показує дитині свої способи зображення. Результат, яким би він не був, напевно задовольнить малюка.

Одним з видів практичної діяльності дитини має бути його участь у безпосередньому догляді за рослинами. Важливо, щоб дитина займалася цим регулярно і опановувала різні трудові дії.

У дошкільному віці праця – це насамперед засіб виховання таких важливих якостей, як відповідальність за виконання доручення і одержуваний результат, обов'язковість, цілеспрямованість. Дитина трудиться разом з дорослим. При цьому дорослий робить основну роботу, а дитина виконує лише нескладні дії: тримає лійку, ганчірку, приносить їх, наповнює водою маленьку лійку, сама поливає деякі рослини. Для дитини така довіра – нагорода. Обов'язково хваліть малюка.

Тварини в будинку – це важливий фактор виховання дітей. Дорослі повинні пам'ятати про це. Спілкування з тваринами, якщо воно відбувається безконтрольно, може принести не тільки користь, але і шкоду розвитку особистості дитини. Ставлення дитини до тварини, її цілеспрямовані дії можуть виявитися неправильними в силу цілого ряду причин. Насамперед, дитина не знає, що можна робити і що не можна, що для тварини шкідливо, а що корисно. Тварини розрізняються між собою не тільки зовнішніми особливостями, але і

способом життя, поведінкою, ступенем звикання до людини. Зрозуміло, що за рибами і птахами можна спостерігати, з котами і собаками – грати.

Акваріум з рибами, якщо він міститься за правилами акваріумістики, являє собою дуже цікаве і гарне видовище. Підготувати такий акваріум непросто, це повинен зробити дорослий.

Дитина може брати в цьому участь: спостерігати за діями дорослого і допомагати йому в міру своїх можливостей. Звичайно, дорослий робить все краще і ґрунтовніше, допомога малюка не так вже велика. Але справа не в цьому! У дитини формується свідомість власної значущості – адже вона бере участь у справжніх дорослих справах! І починає розуміти, що завести живу істоту не так вже й просто – необхідні знання, уміння, трудові зусилля.

При постановці перед дитиною різних пізнавальних завдань дорослий повинен прагнути зробити її спостереження цікавими. Можна час від часу практикувати малювання риб і акваріума, придумування загадок про риб, спів пісень або читання вірша.

В домашніх умовах нерідко тримають птахів. Найчастіше папуг. Ця пташка швидко зникає до людей. Догляд за нею не складний, але більш відповідальний, ніж догляд за рибами. Птахи не переносять голод, брудний посуд, протяги. Вони дуже полохливі. До птахів слід ставитися обережно і дбайливо. Перший час дорослий повністю бере на себе догляд за пернатим мешканцем, а дитина спостерігає і запам'ятовує що і як треба робити, вчитися спокійно вести себе біля птахів.

Поступово дитина починає допомагати дорослим у догляді за птицею: мие годівницю, поїлку, наливає чисту воду, кладе корм. Всі милуються нею, слухають спів. Дитину слід навчити бачити красу пташки у всіх її проявах. Вчіть дитину спостерігати, помічати, розуміти стан пташки: здорова та весела, перелякана. Все це дитина зможе зрозуміти, якщо з самого початку ви будете ставити перед нею конкретну, невелику за обсягом мету спостережень.

- Розглянь уважно нашу пташку: чим вкрите тіло, якого кольору пір'я?
- З'ясууй, чи все пір'я однакового кольору, де воно довге, а де коротке? Які пір'я у пташки на голові, грудях, крилах і хвості?

- Сьогодні ввечері, коли в кімнаті темно, подивися, як пташка відпочиває, в якій позі вона спить, чи буде вона спати, якщо включити лампу.

Зміст спостережень допоможе дитині краще пізнати різні особливості пташки, її спосіб життя, звички. Ці знання ляжуть в основу розуміння того, як правильно вести себе з птахом, що можна, а що не можна робити з нею.

Перебування будь-яких живих істот у вашому будинку не можна порівняти з присутністю в ньому собаки або кішки, цих унікальних чотирилапих, які знаходяться в особливих відносинах з людиною. Їх з серйозними намірами заводять дорослі члени сім'ї.

Перевагами собаки є її розум, відданість господареві, хороша здатність до навчання. Коти приваблюють своєю красою, витонченими пропорціями тіла і граціозними рухами. Завжди ретельно вмига, пухнаста, муркотить, вона є частиною домашнього затишку. Вони мають статус «братів наших менших», їх потрібно не тільки оберігати і оточувати турботою, але й шанобливо з ними звертатися. Якщо в будинку живе кішка і собака, дитина повинна правильно вести себе з ними. Найголовніше – навчити дитину правильному поводженню з тваринами: м'якості, вміння рахуватися з бажаннями чотиринового друга, відчувати його стан.

Якщо спостереження ведуться за кішкою, зверніть увагу дитини на те, як, наситившись, вона ретельно доглядає за собою: лапками вмивається, вилизує язичком шерсть на всіх частинах свого тіла. **Вчіть дитину бути добрим та турботливим.**

Консультація для батьків

«ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ СІМ'Ї З ВИХОВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ З ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНОГО ПОВОДЖЕННЯ З ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ»

У концепції екологічної освіти України як елементу концепції гармонійного розвитку держави зазначено, що підготовка громадян з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості і культури на основі нових критеріїв оцінки взаємовідносин людського суспільства й природи повинна стати одним з головних важелів у вирішенні надзвичайно гострих екологічних і соціально-економічних проблем рідного краю. Однією з актуальних задач із збереження навколишнього середовища від забруднення є екологобезпечне поведіння з відходами, проблеми роздільного збирання твердих побутових відходів. А тому важливе значення у вихованні підростаючого покоління є сім'я – батьки, де екологічна культура, свідомість прививаються з молоком матері.

Основні конкретні завдання, на які має орієнтуватися сім'я вже з молодшого дошкільного віку, це:

- виховання любові, чуйності, доброзичливості до об'єктів природи;
- виховання потреби у спілкуванні з природою, вміння спостерігати й відчувати її красу та гармонію, прагнення до пізнання природи;
- виховання культури поведінки, відповідальності за свої вчинки в природі;
- формування здатності й умінь піклуватися про природні об'єкти та своє здоров'я;
- включення в спільну з дорослими спрямовану екологічну діяльність.

Екологічна культура, вихованість населення, починаючи з дитячого віку, містить у собі розуміння необхідності впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів. Адже вирішення проблеми побутових відходів на світовому, державному, обласному, місцевому рівні починається із свідомості, культури членів сім'ї, жителів будинку, мікрорайону, міста чи іншого населеного пункту, держави в цілому. У закордонних країнах збирання окремих

компонентів твердих побутових відходів здійснюється шляхом як роздільного збирання твердих побутових відходів за місцем їх утворення (окремо збираються папір, скло, пластик, харчові відходи, метали), так і сортування загально зібраних твердих побутових відходів на спеціалізованих підприємствах. Роздільне збирання здійснюється шляхом розміщення у дворах житлової забудови, а також на вулицях населених пунктів різнокольорових контейнерів, куди мешканці можуть виносити окремі компоненти твердих побутових відходів. Чи готові ми з вами до їх використання? Чи розуміємо значення такого сортування? А чи все потрібно викидати? Може, щось знадобиться в господарстві?

Не далекий той час, коли майбутнє буде в руках наших дітей: і від того, які цінності вони будуть сповідати, залежить їх особисте життя і майбутнє нашої країни. Ось чому так важливо сьогодні допомогти підростаючому поколінню засвоїти нову систему цінностей у взаємодії з природою, протиставляючи її з суспільною нині психологією споживання, прагматизму, егоїзму.

Тільки з допомогою сім'ї, через наступність і безперервність екологічної освіти і виховання в дошкільних закладах та загальноосвітніх школах наші діти – майбутні жителі нашої молоді держави – будуть готові до розв'язання глобальних проблем сьогодення – збереження навколишнього середовища від його забруднення, а, значить, здоров'я суспільства в цілому.

Пам'ятка для батьків з екологічного виховання

Природа – могутнє джерело пізнання, яке через спілкування розкриває людині свої таємниці й робить її більш чутливою до навколишнього світу.

Людина – частина природи, потяг до всього живого закладений у ній від самого народження та чи не найяскравіше виявляється в дитячому віці.

Дошкільний вік – найважливіший етап у становленні екологічного світогляду людини, передбачає створення передумов гуманної взаємодії з природним довкіллям.

1. Природа – не лише джерело здоров'я і радості. Вона – найбільший друг, неоціненне багатство.
2. Навчіться бачити красу природи і розкривайте її дітям.
3. Візьміть за правило: жодного дня без замилювання природними явищами.
4. Якомога більше бувайте на лоні природи.
5. Любіть своє природне довкілля, бережіть його.
6. Нехай ваша рука ніколи не підніметься щоб знищити красу.
7. Хай милосердним буде ваше серце до братів менших.
8. Будьте добрими прикладом для дітей. Навчившись милуватися, любити і берегти природне довкілля, ваша дитина буде милосердною, доброю, співчутливою до всіх і до всього.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ БАТЬКІВ

з екологічного виховання дошкільників

Осінь

1. Шановні батьки! Перебуваючи разом з дітьми на прогулянці, поспостерігайте, що шукають в траві птахи? Чому метелики літають біля квітів? Що вони роблять? Висновки зробіть разом з дітьми: всім тваринам потрібна їжа, адже вони живі істоти.
2. Перебуваючи разом з дітьми в парку, помилуйтеся його красою, погодуйте білочку горішками. Акцентуйте увагу дітей на тому, що вона жива істота і також хоче їсти.
3. В теплий осінній день, перебуваючи з дітьми біля водойми, зверніть увагу дітей, яка вода в ній – чиста чи брудна? Хто мешкає у водоймі? Зверніть увагу дітей на те, що і рослинам, і тваринам, і птахам, як і людям, вода потрібна чиста.
4. Разом з дітьми уважно огляньте кімнатні рослини, які є у вас удома. Доручіть дітям самостійно дізнатись, які з рослин більш вологолюбиві, а які менше (діти про це вже знають) і полити їх.
5. Проведіть разом з дітьми дослід: в дві склянки посадіть цибулини, але в одну налейте воду, а в іншу – ні. Далі спостерігайте за змінами. Висновки зробіть разом з дітьми.
6. Пересадіть зі свого городу кущ помідорів чи чорнобривців, а потім разом з дітьми поспостерігайте, де довше буде рости рослина – на городі чи в квартирі? Чому?
7. Перебуваючи у парку чи на присадибній ділянці, зверніть увагу дітей на стан рослинності. Чому зів'яли рослини на городі, на квітнику? Чому опало листя? Хай про все це розкажуть вам діти.

Зима

1. Шановні батьки! Поспостерігайте разом з дітьми за мешканцями акваріуму і спитайте в дітей: чому на поверхню води піднімаються молюски? Чи добре

живеться рибкам в акваріумі? При необхідності разом з дітьми частково замініть воду в акваріумі.

2. Запропонуйте дітям провести невеликий дослід: де краще дихається – на вулиці, біля дороги, чи у парку? Допоможіть дітям зробити правильний висновок.

3. Проведіть разом з дітьми невеликий дослід: вазу з квітами помістіть в прозорий поліетиленовий мішок і туго зав'яжіть його. Через деякий час зверніть увагу дітей на те, що в середині мішка з'явилися крапельки води. Чому вони з'явилися? Відповідь шукайте разом з дитиною: рослина також дихає.

4. Вранці, йдучи у дитячий садок, зверніть увагу дітей на місцезнаходження сонця. Чи знаходиться воно так високо, як було влітку? Зверніть увагу дітей на температуру повітря. Спитайте в них, чому стало холодно? Допомагаючи відповісти дітям, поясніть положенням сонця на небі.

5. Перебуваючи з дитиною в лісі чи парку, запропонуйте їй знайти тих комах, яких вона зустрічала влітку. Куди вони зникли і чому? Хай про все це розкажуть вам діти, вони це вже знають.

6. Перебуваючи з дитиною на прогулянці у парку, попросіть її розповісти, чому взимку рослини “сплять”? З чим це пов'язано? Про залежності, які існують між неживою природою і живою, діти вже знають.

Весна

1. Шановні батьки! Перебуваючи на присадибній ділянці, зверніть увагу дітей на перших комах. Чому з'явилися метелики? Де вони літають? Чи потрібні рослинам метелики?

2. Йдучи у дитячий садок, зверніть увагу дітей на те, чим зайняті птахи? Де вони мешкають? Чим живляться? Яку користь приносять?

3. Прочитайте дітям книжку Ю.Дмитрієва «Про природу для великих і маленьких». Спробуйте подивитися на природу разом з дітьми очима героїв цієї книги.

4. Запропонуйте дітям розповісти вам оповідання, яке прочитали їм у дитячому садку (З.П.Плохій «Хто потрібніший») і вясніть, хто ж самий потрібний на Землі?

Такі «домашні завдання» даються з метою зацікавити батьків, коли не вдається переконати їх прийти на збори і консультації. Приймаючи завдання як обов'язкове для дитини, вони поступово самі залучаються до наміченої справи і починають проявляти до неї цікавість.

Такі «домашні завдання» виступають в комплексі взаємодоповнюючих форм роботи з сім'єю, вони використовуються для більш глибокого засвоєння дитиною знань, одержаних у дитячому садку, а також для спільної діяльності, в процесі якої дошкільники і дорослі вчать узгоджувати свої зусилля і краще розуміти один одного. Під впливом цього батьки «повертаються обличчям» до проблем, які були підняті у дитячому садку і до педагогів як до спеціалістів з цієї проблеми. А це дуже важливо для взаємодії обох сторін. При найбільш відповідальному ставленні до справи виховання без активної взаємодії вихователі і батьки не зможуть вирішити складні завдання екологічного виховання дітей.

Влітку

Теплого літнього дня, прогулюючись з дітьми в парку чи в лісі, відпочиваючи біля річки чи озера, на лузі, запропонуйте їм послухати й розповісти, хто що почує.

Пограйтеся з ними у гру «Хто більше почує?». Нехай малята спробують відтворити почуті звуки – шум лісу, вітру, шурхіт листя окремого дерева. Вчіть їх імітувати дзижчання бджілки, кумкання жаби, спів пташки тощо.

Уважно огляньте з дітьми старі дерева, помилуйтеся їх пишною кроною. Діти, напевне, впізнають їх, назвуть. Пошукайте і знайдіть дупло. Поспостерігайте за ним – чи не з'явиться, бува, його господар? Це може бути білка, дятел або ще хтось.

– Які сліди свідчать про наявність мешканця тут?

Побачивши бджолу, слід уважно поспостерігати, як вона збирає нектар, куди летить далі. Простежити – які рослини в саду, в лузі вона вибирає. Роздивіться – он пилок пристав до її тільця... А чи знає малюк, яка користь від того, що комахи переносять пилок з однієї рослини на іншу? (Це сприяє буйному цвітінню трав і квітів, а також збільшенню врожаю культурних рослин).

Якщо ви із своїм малюком перебуваєте в сільській місцевості, то маєте чудову нагоду спостерігати за свійськими тваринами (худобою, птахами). Зверніть увагу на їхні звички, на те, як вони ставляться до своїх дитинчат. Якщо це не буде небезпечно для малого, доручіть йому доглядати за твариною чи птахами. Ви маєте неодмінно викликати в дитини бажання дбайливо, лагідно ставитися до них.

Перебуваючи разом з дітьми на гостинах у Природи, створюйте або використовуйте ситуації, коли дитині слід дотримуватись певних правил поведінки в природі:

- не кричати й не лякати пташок
- не ламати гілки
- не руйнувати павутиння
- не збивати гриби тощо....

Пам'ятайте глибоку народну мудрість: дитина вчиться всього, що бачить у себе вдома.

І ще одне завдання батькам: запропонуйте вашим малюкам, перебуваючи за містом або в парку, подихати на повні груди, а повернувшись додому, спробувати зробити те ж саме. Діти, напевно, відчують, що тут, де багато машин, дихається набагато важче. Отже – природа, рослини покращують повітря; машини ж його забруднюють.

Так, шановні батьки, виконуючи наші поради, ви стаєте співучасниками пізнавальної діяльності ваших допитливих малюків. Вони закріплюють та розширюють з вашою допомогою знання, що одержують в дитячому садку, а дорослі "повертаються обличчям" до такої важливої проблеми як екологічне

виховання наших дітей, до тих, хто допомагає в її вирішенні, — педагогів дошкільного закладу.

Екологічне виховання способами виконання трудових завдань та завдань з охорони природи

- ✓ Перебуваючи з дітьми в парку, помилуйтеся його красою, погодуйте білочку горішками. Акцентуйте увагу на тому, що вона жива і також хоче їсти.
- ✓ Разом з дітьми уважно розгляньте кімнатні рослини, які є у вас вдома. Доручіть дітям самостійно дізнатися, які рослини більш вологолюбиві, а які менше і полити їх.
- ✓ Виконайте разом з дітьми таку роботу: у дві склянки посадіть цибулини, але в одну налийте воду, а в іншу – ні. Далі поспостерігайте за змінами. Висновок зробіть разом з дітьми.
- ✓ Пересадіть зі свого городу кущ помідорів чи чорнобривців, а потім разом з дітьми спостерігайте, де довше буде рости рослина – на городі чи у квартирі? Чому?
- ✓ Восени, працюючи на присадибній ділянці, зверніть увагу дітей на стан рослинності. Чому зів'яли рослини на городі? Чому опало листя? Хай про все це розкажуть вам діти.
- ✓ Поспостерігайте разом з дітьми за мешканцями акваріуму і спитайте в дітей: чому на поверхню води піднімаються молюски? Чи добре живеться рибкам в акваріумі? При необхідності разом з дітьми частково замініть воду в акваріумі.
- ✓ Перебуваючи з дітьми на природі, створюйте або використовуйте ситуації, коли дитині слід дотримуватися певних правил поведінки: не кричати й не лякати пташок, не ламати гілок, руйнувати павутиння, не збивати гриби тощо.

Пам'ятайте глибоку народну мудрість: дитина вчиться всього, що бачить у себе вдома.

Консультація для батьків

Екологічний розвиток дітей дошкільного віку через ігрову діяльність

Навчити дітей бачити красиве – справа складна. Якщо батьки щиро люблять природу і дбайливо ставлять до неї, вони зможуть передати ці почуття дітям. Діти дуже спостережливі і чуйні до слів, настрою дорослого. Вони швидко бачать позитивне і наслідують своєму наставнику. Перебуваючи разом з дітьми в парку, помилуйте його красою, погодуйте білочку горішками.

Акцентуйте увагу дітей на тому, що вона жива істота і також хоче їсти. В теплий осінній день, перебуваючи з дітьми біля водойми, зверніть увагу дітей,

яка вода в ній — чиста чи брудна? Хто мешкає у водоймі? Зверніть увагу дітей на те, що і рослинам, і тваринам, і птахам, як і людям, вода потрібна чиста.

Завдання полягає в тому, щоб підвести дітей до світоглядних висновків: про єдність і різноманітність природи. Зв'язках і взаємозв'язках між різними об'єктами природи, постійними змінами у природі та її розвитку. Паралельно з цим йде формування у дітей здатність естетично ставитись до світу, сприймати і оцінювати прекрасне, своєю діяльністю множити красу навколишнього.

Задовольнити дитячу допитливість, залучити дитину до активного освоєння навколишнього світу, допомогти їй оволодіти засобами пізнання зв'язків між предметами і явищами дозволить саме гра. Відображаючи враження від життєвих явищ в образах гри. Діти відчувають естетичні та моральні почуття.

Гра сприяє поглибленому, розширенню їх уяви про світ. Чим різноманітніші за змістом ігрові дії, тим цікавіше і ефектніше ігрові прийоми. Гра вимагає від дитини бути уважним учасником спільної гри однолітками, він повинен запам'ятати всі позначення, повинен швидко збагнути. Як вчинити в несподіваній ситуації. З якої треба правильно вийти.

Однак весь складний комплекс практичних і розумових дій, які виконує дитина в грі, не усвідомлюється нею як процес навмисного навчання – дитина вчиться граючись.

Проведення ігор в природних умовах має свої складнощі: діти легко відволікаються, звертають свою увагу на сторонні предмети і т.д. тому в таких іграх доцільно застосовувати наочний художньо оформлений матеріал, придумувати цікаві угрові моменти, дії. Щоб гра пройшла успішно і мета була досягнута, потрібно, щоб вона супроводжувалась барвистим наочним матеріалом, з яким діти будуть безпосередньо працювати, виконувати завдання тієї чи іншої гри.

Великі розміри наочного матеріалу дозволять добре його розглянути. Реалізувати свою ігрову задачу.

Консультація для батьків

Виховання природничо – екологічної культури в творчій спадщині

В.О.Сухомлинського

У період дитинства мислення, розумові процеси мають якнайтісніше пов'язуватися з живими, яскравими, наочними предметами навколишнього світу. Нехай дитина спочатку не замислюється над причинно – наслідковими зв'язками, нехай вона просто розглядає предмети, відкриває в ньому щось нове.

Хлопчик побачив розлюченого бика в оповитій вечірніми сутінками купі дерев. Це не просто гра дитячої фантазії, а й художній, поетичний етикет дитячого мислення.

Дитяче бачення світу – своєрідна художня творчість. Поетична творчість починається з бачення краси. Краса природи загостряє сприймання, пробуджує творчу думку, наповнює слово індивідуальними переживаннями.

Здоров'я вливається в дитячий організм живодайними джерелами тоді, коли після трудового напруження дитина відпочиває. Бути в русі – основний девіз. Еліксиром здоров'я є повітря, насичене фітоцидами злакових рослин – пшениці, жита, ячменю, гречки, а також лугових трав.

От і потрібно нам вести дітей в поле, ліс, луг. Діти бачать красу природи, відчують її подих, спілкуються з нею, творять, мислять. Все це так, але добра дитина не падає з неба, ї треба виростити і виховати. Як досягти того, щоб праця стала найважливішою духовною потребою дітей.

Отже, дітей треба щоб оточував не лише світ природи, а й світ праці, творчості. Краса людини найяскравіше відкривається в праці. Це пізнання світу виховує в дитині людину трудівника. Ще глибшими це почуття стає тоді, коли під час подорожей у світ праці діти зустрічаються зі своїми батьками й матерями. Любов дитини до людей праці – джерело людської моральності. Крокуючи стежинами живої природи діти приходять до висновку, що природа поділяється на дві стихії – живу і неживу.

Перші уявлення про живе і неживе народжує безліч запитань. Звідки береться листя, стовбур, дерево? На все це зразу відповісти неможливо, а з часом проясниться. Добре, що дитина думаючи вчиться звертається до першоджерел знань, думки навколишнього світу. Дитина мислить образами, барвами, звуками.

Приходимо до висновку, що неживе залежить від живого і навпаки. В природі все змінюється: зима, весна, літо, осінь. Природа переходить від одного стану до іншого. Спостерігаючи за навколишньою природою, ведучи дітей стежинами природи ми вселяємо в душі по краплинці тієї наснаги, що зветься природне оточення.

Без природи не існував би світ, не чули б ми співу пташок, дзюркотання струмка, не грілися на сонечку, не купалися в краплинах роси, не відчували подиху вітру, не спіймали красиву і ніжну сніжинку – то хіба б ми змогли прожити на світі, творити, мислити, перемагати, іти від простого до складного, розуміти для чого ми живемо і що таке життя.

Формування екологічної компетентності дошкільників (анкетування)

ПІБ

Вікова група

1. Чи знаєте Ви, що таке екологія, що вона вивчає, чим займається?

Чи є у Вас кімнатні рослини дома, які? Якщо ні, то чому?

3. Чи є в родині собака, кішка або інші тварини?

4. Чи посадили Ви дерево разом з дитиною?

5. Чи майстрували Ви коли-небудь годівниці для птахів? 6. Чи читаєте Ви дитині книги про природу?

7. Чи дивиться Ваша дитина діафільми, слайди, телепередачі про природу?

Назвіть хоча б один.

8. Чи любить Ваша дитина бувати в лісі?

9. Чи часто Ви буваєте в лісі з дитиною?

10. Чи знає Ваша дитина назви дерев, квітів, ягід і т.д.?

11. Чи розповідаєте Ви дитині про користь дерев, лікарських трав, ягід, комах, птахів? Яким чином ви це робите?

12. Чи знає Ваша дитина вірші, загадки, приказки, прислів'я про природу?

Напишіть хоча б один.

13. Чи виявляє Ваша дитина турботливе відношення до тварин, рослин? В чому це проявляється?

14. Як Ви самі ставитесь до природи, чи любите тварин, птахів?

15. Як Ви думаєте, одержує Ваша дитина знання про природу в дитячому садку?

16. Ваші пропозиції, побажання.

Дякуємо за співпрацю!

ДОДАТОК 2

Зимуємо пташкам допомагаємо, бо добре серце маємо

(Звіт про проведення акції у відділі раннього розвитку дитини)

У творчому об'єднанні «Школа розвиваючого навчання» (відділ раннього розвитку дитини) Дитячого естетико-натуралістичного центру «Камелія» протягом грудня-лютого проводилася екологічна акція «Наша допомога птахам». Керівник – Каранда Оксана Олександрівна, завідувачка відділом, психолог, керівник гуртка-методист.

До участі в акції запрошувалися родини груп «Малятко» (4-5 років), «Розумійко» (5-6 років) та «Пізнайко» (5-6 років).

Етапи проведення:

- Заготівля корму та виготовлення годівниці.
- Відправка фото годівниці, виготовленої своїми руками, з автором та назвою роботи (відправити фото можна було на електронну адресу, у Вайбер та через соціальну мережу «Фейсбук», що для батьків було досить зручно).
- Розвішування годівничок та здійснення підгодовлі птахів.
- Підведення підсумків акції (нагородження учасників: дітей цінними подарунками, а батьків подяками).

Мета участі у Всеукраїнській природоохоронній акції «Годівничка»:

– формування у дітей ключових компетентностей щодо оволодіння навичками екологічної культури.

Освітні завдання:

- Сприяти елементарному розумінню дитиною взаємозумовленостей компонентів природи.
- Підтримувати бажання дітей встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між об'єктами та явищами у природі.
- Сприяти гуманному ставленню до живих істот, прояву естетичних почуттів, вираженій безпечній поведінці на природі.
- Розширювати уявлення дітей про птахів, які залишаються на зиму (синиці, горобці, ворони, сороки, дятли), осілих; птахів, які відлітають в теплі краї (лелеки, ластівки, шпаки, зозулі, солов'ї), перелітних.
- Формувати уявлення про взаємозалежності у природі, із користю, яку приносять птахи (знищують гусінь, дрібних шкідливих комах).
- Ознайомлення з видами птахів свого регіону.

Показники компетентності за освітньою лінією «Дитина у природному довкіллі»:

- Доглядає за рослинами, тваринами у куточку природи;
- Називає й розпізнає птахів, зокрема свійських, за зовнішніми ознаками, порівнює їх за величиною, забарвленням пір'я, способом пересування і за звуками;
- Називає декілька птахів, занесених у Червону книгу України.
- Виготовляє вироби з паперу, картону, природного і штучного матеріалу;
- Уміє раціонально використовувати залишки продуктів харчування.

Нам здається, екологія природи, про яку ми так багато говоримо, повинна починатися з екології наших душ, з чистоти помислів, з якими сприймаємо навколишній світ, від того, чи знайдемо взимку крихту хліба для маленької синички, чи вилікуємо пораненого лелеку, чи ламатимемо гілки дерев та багато іншого... чи не так?

Особливо гостро в наш час постає проблема формування екологічної свідомості дітей. Нині важливо домогтися, щоб почуття особистої відповідальності за все живе на Землі, турбота про збереження довкілля стали рисою характеру кожної людини.

Акція проходила під таким гаслом:

На Землі і в домі вселюдському –
Протиріч і негараздів тьма.
Будьте, люди, обережні в ньому!
Іншої домівки в нас нема!

Екологічне виховання дітей дошкільного віку неможливе без залучення родин!

Ми радіємо з того, що у акції прийняли участь двадцять родин! Та разом було виготовлено та розвішено у місті та районі двадцять три годівниці! Це тому, що деякі родини виготовляли по декілька годівниць за зиму. Уявляємо, скількох птахів ми врятували від голодної смерті! Бо використовуючи лише одну годівницю за день їх можна нагодувати аж п'ятдесят!

Першим кроком було виготовлення дітьми агітаційних листівок, поробок, малюнків, які мали привернути увагу родин до цієї актуальної проблеми – допомога птахам взимку.

Було проведено виховні бесіди, вікторини про зимуючих, перелітних та домашніх птахів. Ми відгадували загадки, грали в екологічні ігри «Відгадайка», «Зимуючі чи перелітні», слухали та вивчали напам'ять вірші, читали та переказували оповідання про зиму та зимуючих птахів (В.О. Сухомлинський).

Далі всіх (і дітей, і родини) ознайомили з «Правилами підготовки птахів взимку».

Правильна підгодівля птахів: рекомендації орнітологів (за матеріалами Івано-Франківського обласного управління лісового та мисливського господарства).

Хліб у вигляді крихт буде доречним майже для всіх видів птахів. Важливо використовувати подрібнений черствий хліб. Свіжий на холоді замерзає і птахи не зможуть з ним нічого зробити. Не варто залишати хліб великими скибками 16. Ваші пропозиції, побажання – пернаті з ним не впораються.

Злакові: пшениця, ячмінь, просо, овес, рис – найулюбленіший корм більшості видів пташок. З круп найкраще підійдуть – вівсяна та перлова.

Зернята соняшника – універсальний корм для зимуючих птахів. Велика кількість рослинних жирів у насінні соняшнику робить його важливим джерелом енергії в умовах зимових холодів.

Сало, м'ясо, маргарин дуже люблять синиці, повзики і деякі інші види птахів. Але варто пам'ятати, що птахам можна пропонувати тільки несолоне сало або м'ясо. Шматочки сала нанизуються на мотузку, яка вішається на гілках дерев або чагарників таким чином, щоб вона не дісталася воронам та сорокам, а також кішкам і собакам.

Горобина, бузина, калина та глід приваблюють найкрасивіших зимових відвідувачів годівниць – дроздів і омелюхів. Охоче ласують ними і снігурі, але на відміну від попередніх видів їдять не ягоди, а кісточки. Плоди потрібно заготовити і висушити заздалегідь, з осені.

Насіння клена та ясена (крилатки). Велика їх частина облітає з дерев восени і стають недоступними для птахів. Крилатки збирають восени і вивішують на годівниці. Їх люблять поїдати снігурі, омелюхи і деякі інші відвідувачі пташиних їдалень.

Шишки, жолуді, горіхи служать основою зимового раціону дятлів і шишкарів. Сойки з осені роблять запаси жолудів, ховаючи їх в затишних місцях. Пернаті радо поласують такими гостинцями.

Зерно кукурудзи, насіння кавуна, дині, гарбуза та кабачків. Іноді варто просто не викидати те, що нам не треба. Коли їсте кавуни та дині, зберіть і висушіть насіння.

Взимку його будуть із задоволенням їсти синиці. Важливо, щоб насіння гарбуза було не смаженим, добре ледь-ледь розчавити його пляшкою чи качалкою.

Насіння бур'янів – лободи, кропиви, кінського щавлю, лопуха – чудово підходить для підгодівлі снігурів та інших зерноїдних. Це найдешевший і дуже корисний корм.

Рослини краще зберігати пучками у підвішеному вигляді, а зимою встромити у сніг поряд з годівничкою.

Люблять птахи різноманітні сухофрукти та гриби. А ще більший сюрприз для птахів, якщо вони будуть червивими. У травні – червні можна наловити травневих, червневих хрущів, які масово літають у вечірні години або інших комах. Сухі комахи взимку – це свято для багатьох пернатих. Підійдуть також: зварене круто і натерте на тертці яйце, шматочки сирої яловичини, сир, порізане на скибочки яблуко, ягоди з компоту тощо.

На час гніздового періоду непогано помістити в годівниці кальцієву підгодівлю, яку зазвичай дають домашнім птахам: шкаралупа курячих яєць або шматки штукатурки.

Заборонено

Не можна підгодовувати пернатих смаженою, гострою, жирною, кислою або зіпсованою їжею. Важливо розуміти, що птахи рідко гинуть саме через отруєння, але воно веде до ослаблення організму птаці та її захворювання, що врешті-решт може привести її до летального наслідку.

Чорний свіжий хліб викликає бродіння і заворот кишок, що призводить до подальшої загибелі птахів.

Цитрусові (апельсини і лимони), а також шкірка бананів.

Солона їжа – сухарики, насіння, солоне сало – сприяє накопичення солі в організмі птахів викликає отруєння та подальшу загибель.

Пшоно також не рекомендується птахам. На відміну від проса, пшоно позбавлене оболонки, що призводить до окислення жирів на його поверхні, появи токсичних речовин, хвороботворних організмів.

Переглядали навчальні відео-ролики. Виготовляли власноруч смаколики для пернатих друзів. Символічно оголосити про початок акції вирішили саме 13 листопада у Всесвітній день доброти!

«Доброта — це те, що може побачити
сліпий і почути глухий».

Марк Твен

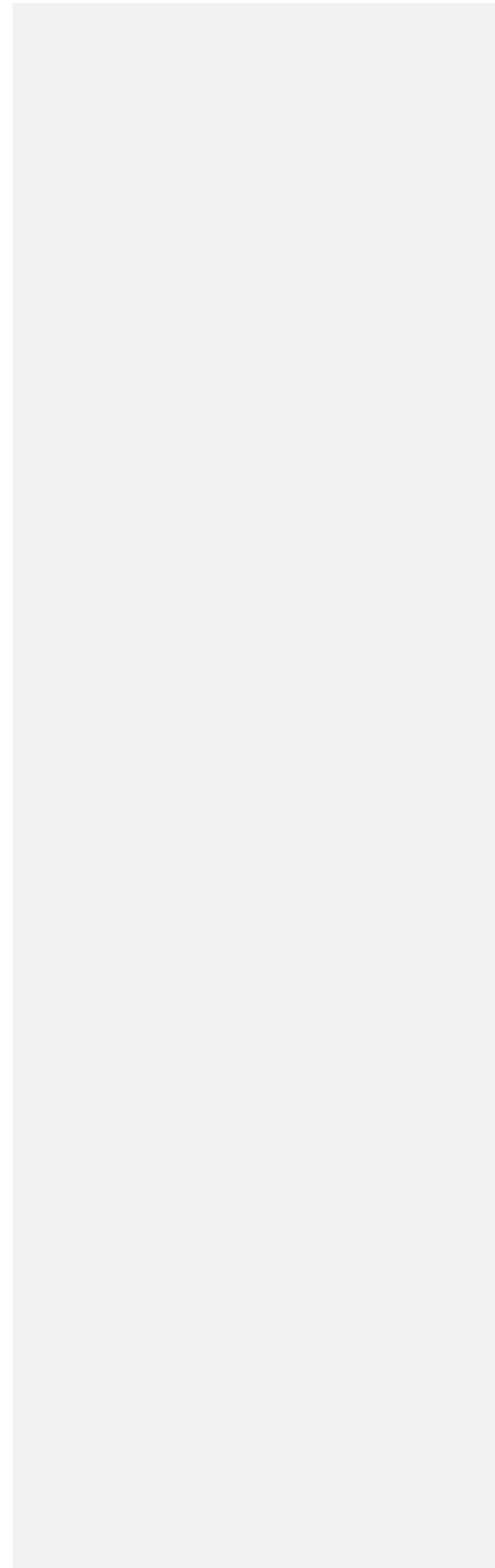
Традиційно виготовляли з дітьми агітаційні листівки, які мали привернути увагу родин до цієї актуальної проблеми – допомога птахам взимку.

На заняттях «Екознайко», «Світ навколо тебе», «Читаночка», «Творча майстерня», «Живопис», «Театр «Казка», «Математична ігротека» вивчали птахів, рахували, малювали, ліпили з пластиліну, читали твори В.О. Сухомлинського про природу, інсценували твори.

Протягом акції багато робили нагадувань про беззахисних пташечок, які потребують допомоги. Наша виставка постійно оновлювалася, всі гості ДЕНЦ «Камелії» могли це спостерігати і долучатися до Добра!

Справжнім сюрпризом для дітей був майстер-клас з виготовлення цукерочок для пернатих друзів!

Дітки отримали рецепти виготовлення незвичних цукерок та вдома з батьками самостійно готували такі смаколики!

«Пташине печиво»

Інгредієнти:

- 3/4 склянки пташиного корму;
- 1/4 склянки води;
- ложка желатину;
- фігурні формочки для випікання.

Приготування:

1. Залийте 15-25 г швидкозварочної желатину 150 г окропу і розмішуйте до повного розчинення. Додайте пташиний корм, все перемішайте.
2. Заповніть кормовою сумішшю фігурні формочки для випікання. Залиште майбутні смаколики на деякий час у прохолодному місці застигнути. Після застигання акуратно вийміть змист форм.
3. Прогарайте «печиво» пернатих зимувальників.

Загалом під час екологічної акції в творчому об'єднанні Школа розвиваючого навчання було виготовлено та вивішено 23 годівниці, вважаємо це нашою маленькою перемогою! Адже вже заклали зернинки у виховання підростаючого покоління. Помітили велику зацікавленість з боку родин. Хтось вперше чув про підгодівлю зимуючих птахів, а хтось щороку взимку робить таку добру справу.

З приємністю знайомимо з учасниками Всеукраїнської природоохоронної акції «Годівничка».

Родина Іванко Софії. Чудова «еко-годівничка».

Родина Ади Каладжиевої.

Родина Венедчук Мілани.

Родина Макарова Володимира.

Родина Пістри Полінки.

Родина Лудченко Злати.

Родина Барило Адама.

Родина Жигadlo Мілани.

Родина Салімовської Маріанни.

Родина Алекса та Єлісея Блінових.

Родина Скочко Романа.

Родина Басараб Анастасії.

Родина Бігун Варвари.

15 лютого, в день прекрасного свята Стрітєння, коли зима з весною зустрічаються, провели прекрасний майстер-клас по виготовленню прикраси.

Та поласували смаколиками, які були випечені дбайливими ручками наших колег.

Якими ми виховаємо наших дітей залежить від нас. Але дитина, яка потурбувалася про пташку або якусь іншу тваринку не зможе бути черствою і байдужою. І хоч зима виявилася небачено теплою і м'якою, не завадить потурбуватися про зимуючих птахів, бо все-таки звичних кормів – комах та личинок – їм не вистачає. А влітку пташечки віддячать нам у садах, парках, лісах, а кожна дитинка буде знати, що то є її маленька заслуга!

ДОДАТОК ІІІ

Екологічна акція «Збережемо Землю для майбутнього!»

Мета: створення у дітей радісного, весняного настрою у святковий день – День Землі; формування екологічно грамотної поведінки, бережливого ставлення до природи, бажання дітей конкретними справами і вчинками прикрашати свою Землю.

Епіграф нашої акції

«Хай живе загальний мир у всьому світі».

Як всі навколо стануть друзями – прибуде в світі доброти!

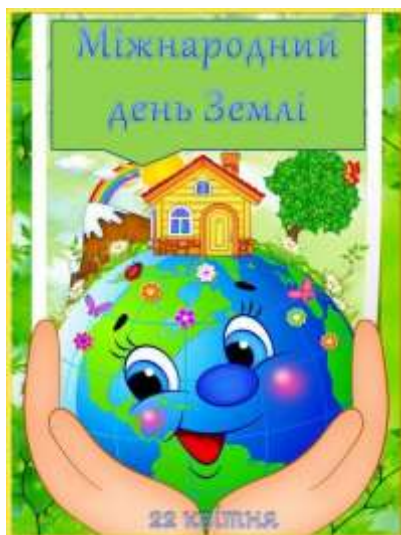
Природу люблять наші діти,
Не нищать, пильно бережуть.
Уміють пташечці радіти,
Серед природи ж всі живуть.
Радіють сонечку й хмарині,
Радіють вранішній росі.
Бо це потрібно все людині,
Всі хочуть жити у красі!

Щорічно, 22 квітня люди по всій планеті відзначають День Землі. Цей день став загальнолюдським символічним святом любові та турботи за наш спільний дім.

В Дитячому естетико-натуралістичному центрі в Школі розвиваючого навчання доброю традицією стало проведення екологічної акції «Збережемо Землю для майбутнього!».

Так, протягом квітня багато занять було присвячено цій важливій темі.

Маленькі вихованці ознайомились з історією заснування Міжнародного дня Землі, його Прапором, Символом та Дзвоном Миру в День Землі.

Дітки грали в екологічні ігри, придумували свої способи як зберегти планету, малювали, ліпили, робили аплікації на тему збереження навколишнього середовища, вчилися сортувати сміття. До всіх форм роботи долучалися родини, тому що все добре починається з сім'ї !

Проведено цикл занять на яких:

✚ Ознайомлювались з рослинами і тваринами нашої місцевості

Вчилися сортувати сміття

Навіщо збирати скло?

Во зборина переробка скла більш економічно доцільна, ніж виробництво нового скла. При цьому зберігається значна кількість енергії та природних ресурсів, а це означається збільшення кількості сміття.

Всі скляні пляшки та банки можна переробити. Навіть осклобіті та калене скло приймають на переробку в деяких пунктах прийому вторсировини.

А це скло, на жаль, не переробляється, його навіть не можна здати в пункти прийому вторсировини:

- уривчасте скло від гідів авто - осклобілене та розколоте;
- жаростійке скло - кераміка, робочий жаростійкий посуд.

Куди здати скло на переробку?

1. В пункти прийому вторсировини - старинний гараж;
2. Пункти в контейнер для роздільного збору сміття у дворі;
3. Ідентифікувати кольори в спеціальну коробку для збору скла.

Цікаві факти про скло

- 1 т склавно вміщує 300 кг хлоридної солі чи 250 кг сульфатної мінералу;
- середня товщина скла - 4000 років;
- скло - найбільш безпечний матеріал для приладдя кухарки, бо його не палиють в реакції з їжею, але відбою від нього можна виготовити матеріали (пластик, метал, папір).

ВАЖЛИВО!

Скло має бути чистим. Ного переробку очищають від залишків їжі чи напоїв, дають у пляшку чи банку воду, пратиють та сушать.

Навіщо збирати пластик?

Саме пластмасове сміття - найбільша загроза для екології. Пластик, знецінутий в навколишньому середовищі, забруднює море, річки та озера, оскільки доріг, мостів і сіл, оскільки він розкладається сотні років.

5 ВИДІВ ПОПУЛЯРИ

- 1 - PET пляшки;
- 2 - кришки, пляшки від шампунів;
- 4 - поліетиленові пакети;
- 5 - трубки;
- 6 - цвирканий посуд.

Поприць - майже весь пластик ми приносимо в краніці.

А цей пластик, на жаль, не переробляється, його навіть не можна здати в пункти прийому вторсировини:

- Калюшки автопокрітків PET - білий, жовтий, чорного кольору;
- ПВХ (від переробки - 2 в трикутнику) - мають складну необхідну рецептуру;
- Пластик, що не має позначки і коду переробки (наприклад, знежирені тарілки).

Куди здати пластик, щоб він був перероблений?

1. В пункти прийому вторсировини;
2. Пункти в контейнер для роздільного збору сміття у дворі;
3. Ідентифікувати кольори в спеціальну коробку для збору пластику.

ВАЖЛИВО!

Пластик має бути чистим, пластик треба ретельно очистити від залишків їжі чи напоїв, так він буде займати менше місця.

Навіщо збирати метал?

Металеve сиртте відноо зовнава факторя вадоме у трупт дод металів – ступівк і вобелеткї для зважованого оорудовкя речовинк. Навадо отруонокт лемто та втрчати дорожчїкї прїродїкї ресурсї – врїше збирати металеву утвалку на переробку і знову перетворити на кориснї речї!

Найбїльш часто у побутї заважувуться такі види металевого сиртте:

- алюмінієві бляшанкї;
- бляквї з жерстї (жоскїранї);
- металевї вїршкї (жоскїранї);

ЯК СОРТУВАТИ МЕТАЛ?

Важкї метали збирати окремо!

Цїкаві факти про метал

1. Впрїки переробкї алюмінію вимагають до 90% електрикї в порівняннї з виробництвом первинної алюмінію. Або можна переробити алюмінію без втрат електрикї.
2. З переробленого алюмінію можна виробити рамкї для велосипедів.

Фактс – це також металевї акумуляторнї з алюмінію. Серед 10 мїлїонїв, якї виробляють на світооруду, до тисяч часток забурюють напильником іск – і вилкї не вїдїють.

Куди здрати метал на переробку?

1. В пункти прийому вторинних – окремих груп;
2. Пункти в мїстечкї для роздїльного збору сиртте в двірї;
3. Купити дощокї і сматкї в спеціальну вїршкї для збирания металу.

ВАЖЛИВО!

Метал має бути чистим
(допїрибнї додати у вїдшувану вїршкї та втрчати – металеву вїршкї – впрїки вилкїває іск та вїршкї).

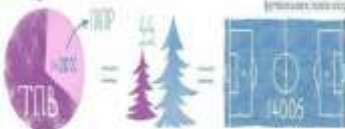
Алюмінію вимку треба утрчати
(обернїти – робити тільки внутрї, де вїсївї сортування).

Навіщо збирати папір?

впрїки в Україні утвалюється 10 мїлїон тонн ТПР*

Тільки впрїки в Україні збирати зовнїшнї МРМ, якї вимагають зовнїшнї зусиллї. Збирати зовнїшнї МРМ – це 44 мїлїон тонн або 14 000 вїршкївектїв, щодня!

ЯК СОРТУВАТИ ПАПІР?

Важкї метали збирати окремо!

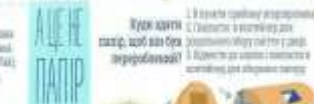
ПАПІР ЦЕ

картон, бляквї вїршкї, газетнї листкї, дїтернї сматкї, журналкї, газетнї вїршкї.

АЦЕ НЕ ПАПІР

вїршкї з вїршкї, вїршкї з вїршкї, вїршкї з вїршкї.

ВАЖЛИВО!

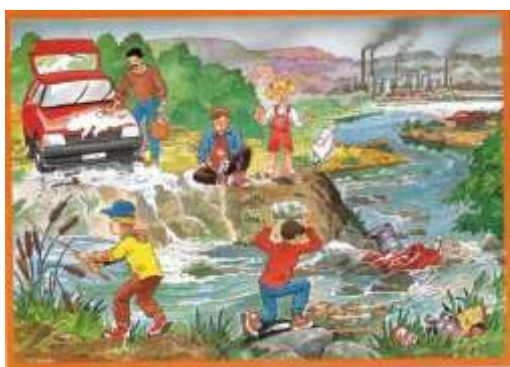
Метал має бути чистим (допїрибнї додати у вїдшувану вїршкї та втрчати – металеву вїршкї – впрїки вилкїває іск та вїршкї).

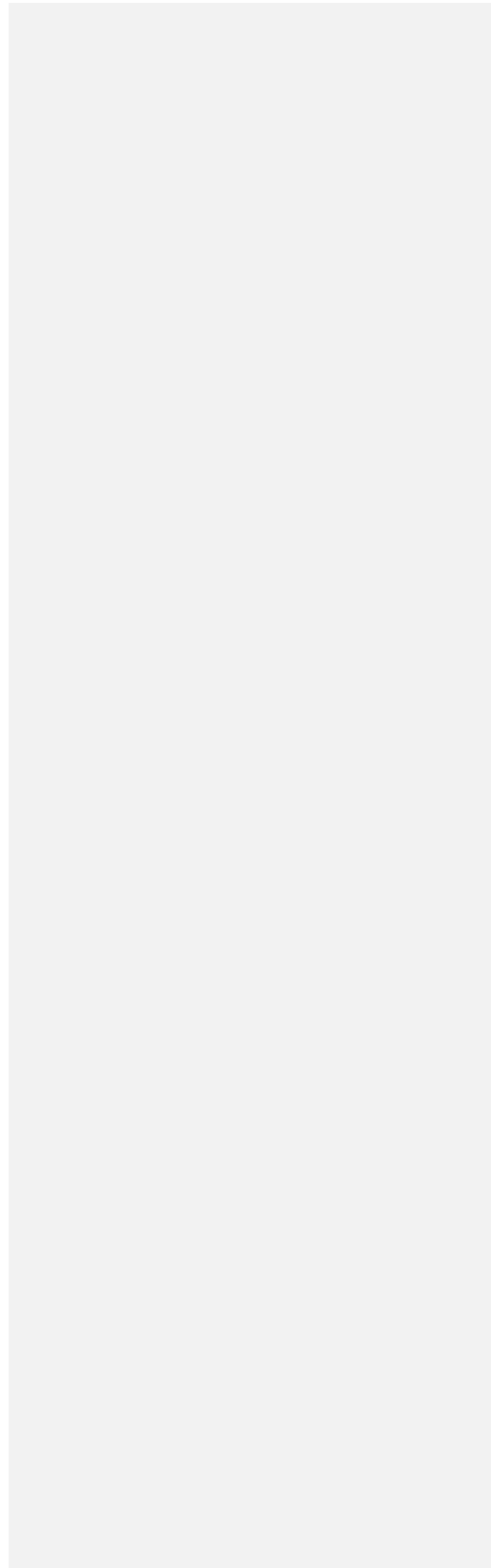
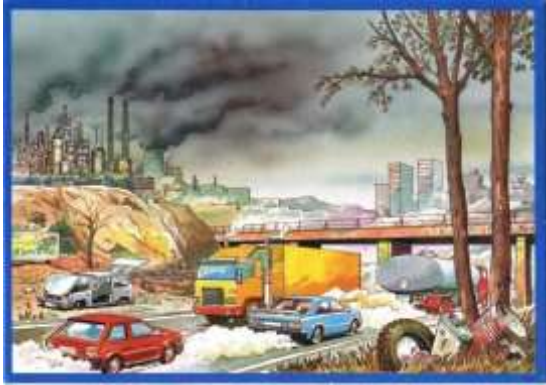

* ТПР – загальна кількість папіру, який виробляють в Україні щодня.

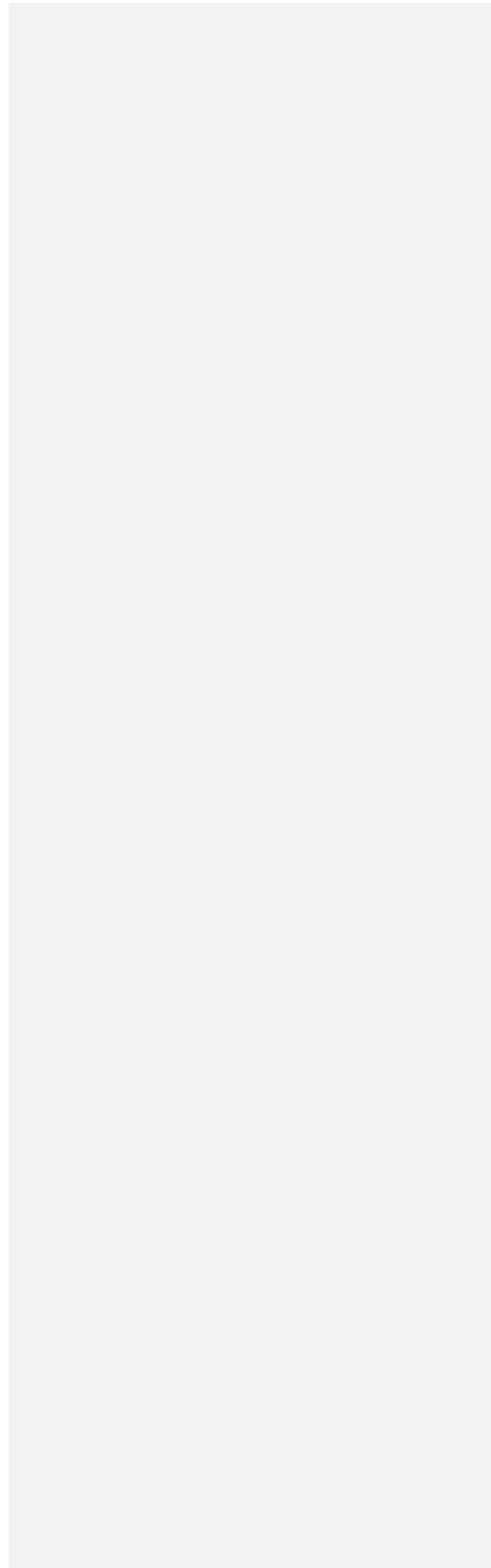
✚ В доступній формі пояснювали екологічні проблеми країни і шляхи їх вирішення

✚ Старанно складали екологічні пазли

✚ Яскравими кольорами розфарбовували нашу планету

Завершенням акції «Збережемо Землю для майбутнього!» став конкурс на кращу емблему «Юний еколог», в якому брали участь дітки старших груп «Пізнайко» та їх родини.

Земля

Блакитні простори, зелені ліси –
Ніде не знайдеш ти такої краси.
У космосі є ще багато планет,
Немає лишень життя там прикмет.
Ти наша домівка, планета Земля,
Ти гарна і зблизька, красива здаля.
Дивуються інші планети всі щиро:
«Яка ж ти, сестричко, блакитно-вродлива!»

ДОДАТОК IV

Фото. Участь вихованців в природоохоронній роботі

